

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

REVIDIRANJE RAZKRITIJ BORZNOPOSREDNIŠKE DRUŽBE

Ljubljana, marec 2010

PRIMOŽ KODER

IZJAVA

Študent Primož Koder izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom doc. dr. Metke Duhovnik, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 BORZNOPOSREDNIŠKA DRUŽBA KOT FINANČNA INSTITUCIJA	2
1.1 Definicija borznoposredniške družbe.....	2
1.2 Finančni trgi in finančne institucije	2
1.2.1 Finančni trgi	2
1.2.2 Finančne institucije	4
1.3 Umestitev borznoposredniške družbe znotraj finančnih institucij in finančnih trgov	6
2 ZAKONSKA PODLAGA REVIDIRANJA BORZNOPOSREDNIŠKIH DRUŽB	6
2.1 Zakon o gospodarskih družbah	6
2.2 Zakon o revidiranju	7
2.3 Zakon o trgu finančnih instrumentov	8
2.4 Zakon o bančništvu	10
2.5 Sklep o obsegu in vsebini dodatnega revizijskega pregleda glede izpolnjevanja pravil o upravljanju s tveganji v borznoposredniških družbah.....	10
2.6 Sklep o razkritjih s strani borznoposredniške družbe	12
2.7 Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o razkritjih s strani borznoposredniške družbe.....	15
2.8 Stališče 11: Dodatni revizijski pregled glede izpolnjevanja pravil o upravljanju s tveganji v borznoposredniških družbah	15
3 PREDSTAVITEV REVIDIRANE DRUŽBE, NAČRT REVIZIJE TER IDENTIFIKACIJA MOŽNIH NEPRAVILNOSTI	15
3.1 Opis revidirane družbe	15
3.2 Načrt revizije razkritij vzorčne družbe.....	16
3.3 Identifikacija morebitnih nepravilnosti pri revidiranju dodatnih razkritij	17
4 PRIMER IZ PRAKSE	18
4.1 Revidiranje razkritij BPD, pripravljenih skladno s Sklepom o razkritjih borznoposredniške družbe.....	18
4.1.1 Politika in cilji upravljanja s tveganji	18
4.1.2 Pristop k upravljanju s posameznimi tveganji	20
4.1.3 Operativno tveganje	20
4.1.4 Tržno tveganje.....	22

4.1.5	Kreditno tveganje.....	24
4.1.6	Informacije o osebah, vključenih v razkritja	26
4.1.7	Kapital.....	27
4.1.8	Minimalne kapitalske zahteve in proces ocenjevanja potrebnega notranjega kapitala v borznoposredniških družbah	28
4.1.9	Kreditno tveganje nasprotne stranke	28
4.1.10	Kreditno tveganje in tveganje zmanjšanja vrednosti odkupljenih terjatev	31
4.1.11	Dodatna razkritja BPD, ki uporabljajo standardizirani pristop	34
4.1.12	Dodatna razkritja BPD, ki uporablja pristop IRB.....	36
4.1.13	Razčlenitev kapitalske zahteve za tržna tveganja	36
4.1.14	Dodatna razkritja BPD, ki uporabljajo notranje modele za izračun kapitalske zahteve za tržna tveganja	37
4.1.15	Naložbe v lastniške vrednostne papirje, ki niso vključeni v trgovalno knjigo	37
4.1.16	Obrestno tveganje iz postavk, ki niso vključene v trgovalno knjigo	39
4.1.17	Listinjenje	39
4.1.18	Kreditna zavarovanja	39
4.1.19	Preveritev, ali BPD objavlja vsa razkritja vsaj enkrat letno	41
4.1.20	Preveritev, ali BPD v skladu s svojimi politikami o razkritjih določene informacije razkriva pogosteje kot enkrat letno, in presoja o primernosti teh informacij.....	41
4.2	Revizijske ugotovitve	41
	SKLEP	42
	LITERATURA IN VIRI	44
	PRILOGE.....	1

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Kapitalska zahteva za operativno tveganje v 1000 €.....</i>	<i>22</i>
<i>Tabela 2: Kapitalska zahteva za tržno tveganje v 1000 €.....</i>	<i>23</i>
<i>Tabela 3: Kapitalska zahteva za kreditno tveganje v 1000 €.....</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 4: Tveganju prilagojena izpostavljenost iz naslova kreditnega tveganja v 1000 €</i>	<i>26</i>
<i>Tabela 5: Gibanje oslabitev in rezervacij v €</i>	<i>34</i>
<i>Tabela 6: Izpostavljenosti iz naslova kreditnega tveganja v € na dan 31. 12. 2009.....</i>	<i>36</i>
<i>Tabela 7: Kapitalska zahteva za tržno tveganje po vrstah tveganj na dan 31. 12. 2009.....</i>	<i>37</i>
<i>Tabela 8: Naložbe, ki niso vključene v trgovalno knjigo</i>	<i>38</i>

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Finančni tok v finančnem sistemu</i>	<i>3</i>
<i>Slika 2: Struktura finančnega trga</i>	<i>4</i>
<i>Slika 3: Klasifikacija finančnih institucij</i>	<i>5</i>

UVOD

Borznoposredniške družbe (v nadaljevanju BPD) uvrščamo med investicijska podjetja, ki imajo dovoljenje Agencije za trg vrednostnih papirjev (v nadaljevanju ATPV) za opravljanje investicijskih storitev in poslov. BPD niso banke, čeprav jih glede revizijskih postopkov zakonodaja obravnava podobno. Revidiranje BPD, poleg sklepov ATPV in stališč Slovenskega inštituta za revizijo (v nadaljevanju Inštitut), opredeljujejo naslednji zakoni in predpisi: Zakon o revidiranju, Zakon o trgu finančnih instrumentov, Zakon o bančništvu, Zakon o gospodarskih družbah in Mednarodni standardi revidiranja.

Novi Zakon o trgu finančnih instrumentov, ki je stopil v veljavo 11. 8. 2007, je s svojim 196. členom prinesel precej nejasnosti glede poslovnih knjig, letnega poročila, revidiranja in razkritij BPD. Revidiranje BPD po tem zakonu namreč sodi v kategorijo revidiranja bank in s tem v praksi prinaša določeno mero nejasnosti in pomanjkanje točnih smernic. Zato je ATPV, skladno z zakonom, 21. 12. 2007 v Uradnem listu Republike Slovenije objavila Sklep o obsegu in vsebini revizijskega pregleda in revizijskega poročila BPD, ki ga je nasledil Sklep o obsegu in vsebini dodatnega revizijskega pregleda glede izpolnjevanja pravil o upravljanju s tveganji v borznoposredniških družbah. Ta sklep jasno opredeljuje revizorjeve obveznosti v povezavi z revidiranjem BPD. Na drugi strani je bil objavljen Sklep o razkritjih s strani borznoposredniške družbe, ki natančno določa obveznosti, ki jih ima v povezavi z razkritji BPD poleg tistih, ki jih določa Zakon o gospodarskih družbah.

Sklep o revizorjevem delu določa, da mora revizor izdelati dve revizorjevi poročili, in sicer revizorjevo poročilo o računovodskih izkazih ter revizorjevo poročilo za posebne namene. Revizorjevo poročilo o računovodskih izkazih je izdelano v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah, Zakonom o revidiranju, Mednarodnimi standardi revidiranja ter ob upoštevanju Zakona o trgu finančnih instrumentov in njegovih podzakonskih predpisov, ki se nanašajo na poslovanje BPD. Sklep o obsegu in vsebini revizijskega pregleda in revizorjevega poročila BPD iz leta 2007 je določal, da mora revizor poleg poročila o računovodskih izkazih pripraviti še poročilo o revizijskih poslih za posebne namene, ki vključuje vsebine glede razkritij, kvalitete informacijskega sistema in pravil o upravljanju s tveganji. Sklep o obsegu in vsebini dodatnega revizijskega pregleda glede izpolnjevanja pravil o upravljanju s tveganji v borznoposredniških družbah iz leta 2009 zahteva le še poseben revizorjev pregled pravil o upravljanju s tveganji, saj je posebno poudarjanje pregleda razkritij in informacijskega sistema vsebinsko nepotrebno, ker je že zajeto v okvir revizije računovodskih izkazov.

Namen diplomskega dela je predstaviti vsebino in pomen revizijskega pregleda razkritij, ki jih je v skladu z zakonodajo dolžna pripraviti BPD. Opis postopka raziskovanja, s katerim bom poskušal doseči namen, bo slonel na teoretičnih podlagah, zakonskih zahtevah in obravnavi praktičnega primera. Kot praktični primer bom prikazal izmišljeno družbo in poskušal opise ter informacije čim bolj približati stvarnosti.

Diplomsko delo je sestavljeno iz štirih poglavij. Uvodu, ki opredeljuje predmet obravnave, namen in cilje diplomskega dela, raziskovalni pristop ter strnjen očrt vsebine poglavij, sledi

poglavje o vlogi BPD znotraj finančnih institucij. Drugo poglavje vsebuje obravnavo in opis zakonske podlage revidiranja razkritij BPD ter je dopolnjeno z obrazložitvijo sklepov in smernic ATPV ter stališč Inštituta. Tretje poglavje vsebuje predstavitev revidirane družbe, načrt revizije in identifikacijo možnih nepravilnosti. Zadnje oziroma četrto poglavje, kateremu sledi sklep diplomskega dela, obravnava praktični primer dodatnih razkritij v letnem poročilu in potrebne revizijske postopke, skupaj z revizijskimi ugotovitvami. Diplomsko delo je zaključeno s sklepom, v katerem so povzete ugotovitve in zaključki, do katerih sem prišel pri raziskovanju izbrane tematike.

1 BORZNOPOSREDNIŠKA DRUŽBA KOT FINANČNA INSTITUCIJA

1.1 Definicija borznoposredniške družbe

Na spletni strani Statističnega urada Republike Slovenije je BPD v standardni klasifikaciji obravnavana pod šifro K66.12 in opisom Posredništvo pri trgovanju z vrednostnimi papirji in borznim blagom. BPD torej štejemo med investicijska podjetja s sedežem v Republiki Sloveniji, ki niso banka, čeprav so glede revizijskih postopkov obravnavana podobno, in ki so pridobila dovoljenje ATPV za opravljanje investicijskih storitev in poslov (Statistični urad RS, 2009).

1.2 Finančni trgi in finančne institucije

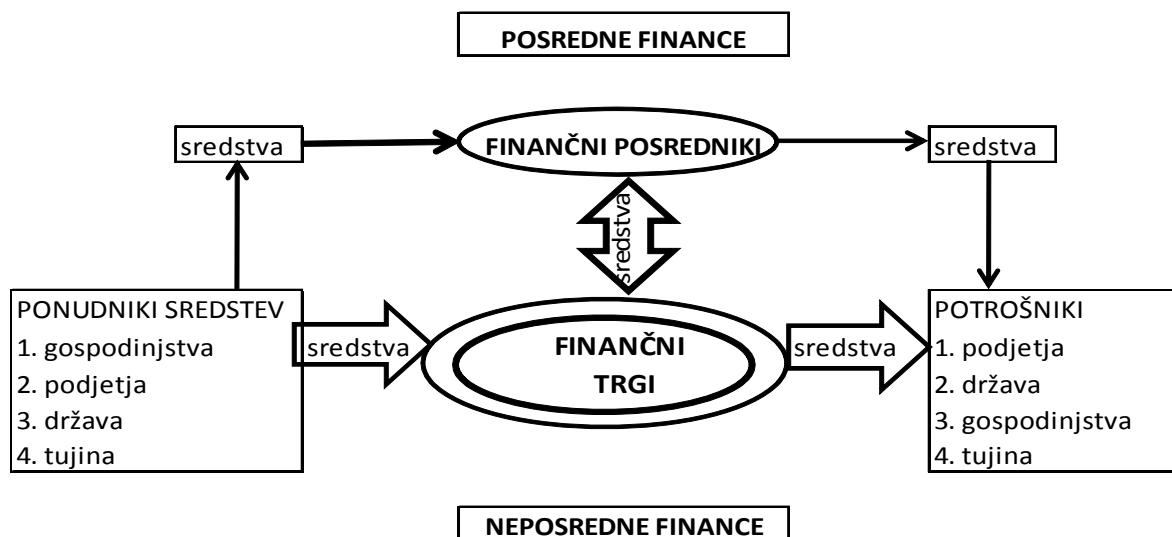
1.2.1 Finančni trgi

Mishkin in Eakins (1998, str. 14) pravita, da finančni trgi spadajo med bistvene gospodarske funkcije, ki omogočajo povezovanje sredstev med tistimi, ki imajo presežek in so potrošili manj, kot so zaslužili, ter tistimi, ki imajo primanjkljaj sredstev, saj hočejo porabiti več, kot znaša njihov dohodek.

Prohaska (2004, str. 10) nadalje ugotavlja: »Prva in osnovna funkcija finančnega trga je v učinkovitosti alociranja finančnih sredstev od suficitnih k deficitnim ekonomskim celicam. Tako kot ta tudi druga osnovna funkcija finančnega trga izhaja iz razdelitve na posredni in neposredni finančni trg.«

Finančni trgi se torej pojavljajo kot okolje, v katerem prihaja do medsebojnega poslovanja posojilodajalcev in posojilojemalcev. Posojilodajalci so ponudniki sredstev ali tako imenovane suficitne gospodarske celice, ki so navadno gospodinjstva, vendar tudi nekatera podjetja, država in tujina. Njim nasproti stojijo posojilojemalci, ki so gospodarske celice s primanjkljajem sredstev, katerih najbolj tipičen predstavnik so podjetja, vendar tudi država, tujina in nekatera podjetja. Tok finančnih sredstev, ki se pri tem ustvarja, posredno in neposredno teče od suficitnih gospodarskih celic k deficitnim. Pri posrednih financah, kakor običajno poimenujemo posredni finančni tok, se med obe vrsti gospodarskih subjektov vrivajo finančni posredniki, kar je nazorno prikazano v Sliki 1.

Slika 1: Finančni tok v finančnem sistemu

Vir: F. Mishkin, *Financial markets and institutions*, 1998, str. 18.

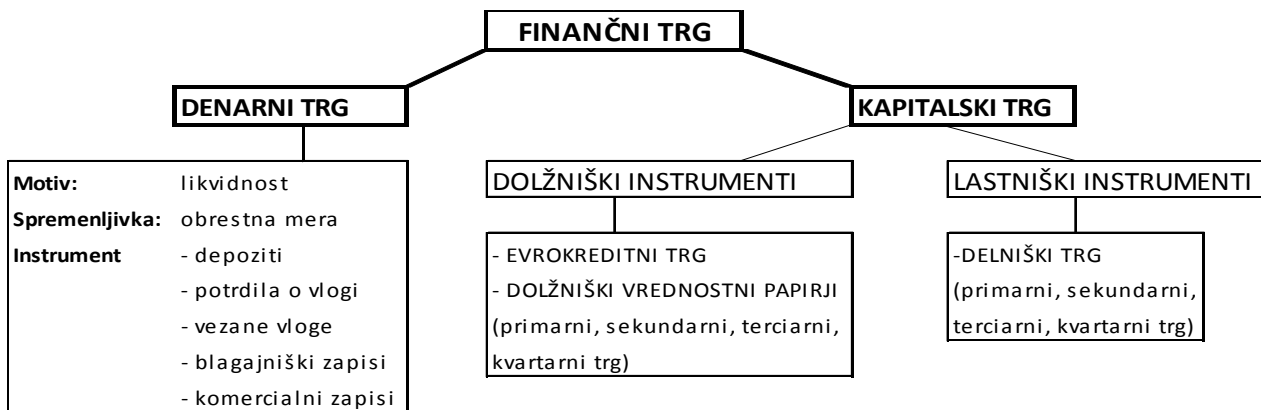
V primeru neposrednega financiranja se obe vrsti gospodarskih celic srečata neposredno na finančnem trgu, v primeru posrednega pa prek finančnih institucij.

Mramor (1992, str. 53) pravi takole: »Finančni trgi s finančnimi institucijami predstavljajo tisti del finančnega okolja podjetja, ki je izredno pomemben za njegove finančne odločitve. Finančni trgi s finančnimi institucijami predstavljajo mehanizem, ki omogoča prenos prihrankov od tistih ekonomskih subjektov, ki varčujejo (običajno je to prebivalstvo), na tiste, ki investirajo v produktivne namene (običajno je to gospodarstvo). Gre za prenos tistega dela prihrankov ekonomskih subjektov, ki ga le-ti porabijo za svoje nefinančne naložbe (nepremičnina, oprema, znanje). Ta del prihrankov imenujemo finančni prihranki. Učinkovit finančni sistem zagotavlja takšen prenos finančnih prihrankov, da so ti kar najbolj učinkovito uporabljeni. To dosega z vzpostavljanjem neposrednega in posrednega stika med tistimi, ki imajo prihranke in so se jim za določen čas pripravljeni odreči in tistimi, ki si želijo za določen čas te prihranke izposoditi. Tako finančni trgi s finančnimi institucijami omogočajo povezavo gospodarstva s prihodnostjo, saj so tekoče odločitve glede razporeditve »proizvodnih sil« najpomembnejši faktor velikosti in rasti prihodnjega družbenega bruto produkta.«

Finančni trg sicer lahko na zelo različne načine razdelimo v skupine, vendar navadno deluje kot celota, meje med posameznimi skupinami pa so največkrat precej zabrisane. Tako lahko finančni trg po kriteriju zapadlosti instrumentov klasificiramo na **denarni trg** in **kapitalski trg**, po kriteriju časa emisije na **primarni** in **sekundarni finančni trg** ter glede na vrsto obveze na **trg posojil** in **trg vrednostnih papirjev**. Kot sem že omenil, so meje med posameznimi klasifikacijami največkrat precej zabrisane, kajti včasih je posamezni trg zelo težko uvrstiti v točno določeno skupino. Eden od možnih prikazov finančnih trgov je sestavljen kot povzetek vseh prejšnjih klasifikacij in ga prikazujem v prikazu Slika 2: Struktura finančnega trga.

Iz Slike 2 so razvidne povezave med posameznimi klasifikacijami finančnega trga, ki se najprej razdeli po kriteriju zapadlosti, nato po času emisije in na koncu glede na vrsto obveze.

Slika 2: Struktura finančnega trga

Vir: S. Jazbec, *Gradivo za vaje za mednarodne finance*, 2006, str. 9.

1.2.2 Finančne institucije

Johnson pravi (2000, str. 2), da lahko izraz **finančne institucije** uporabimo za množico različnih vrst poslovnih družb. Najbolj pogosta oblika finančne institucije je poslovna banka. V bistvu je poslovna banka najstarejša finančna institucija v večini od držav, ki še vedno skrbi za zelo velik delež njihovih finančnih sredstev. Pojem finančne institucije v grobem predstavlja: poslovne banke, hranilnice, vzajemne sklade, zavarovalnice, pokojninske sklade, investicijska podjetja, investicijske banke, borzne posrednike in finančna podjetja.

Kidwell, Peterson in Blackwell (1997, str. 31) poudarjajo, da je glavni namen finančnega trga prenos odvečnih finančnih sredstev od suficitnih gospodarskih celic k deficitnim, z največjo mero učinkovitosti za investicije v čisto premoženje in za trošenje. Prenos sredstev je možen s pomočjo posrednih financ ali z neposrednimi financami.

Pri posrednih financah, ki so pomembne pri definiciji finančnih institucij, se pri prenosu sredstev med nasprotni gospodarski celici vrivajo finančni posredniki ali, kot jih navadno imenujemo, finančne institucije. Njihova naloga je predvsem ta, da presežna sredstva pretvorijo v tako obliko, da postanejo zanimivejša za morebitne vlagatelje. Pri tem imajo posredniki dve različni nalogi, in sicer da najdejo zainteresirano nasprotno stran in s tem rešijo problem neposrednih financ, tako imenovano kvalitativno transformacijo sredstev, s čimer ustvarjajo sekundarne finančne oblike. To napeljuje na dejstvo, da so delitve finančnih institucij v skupine lahko zelo različne, kakor je različna tudi njihova funkcija na finančnem trgu.

Tudi Mramor pravi (1992, str. 75): »Finančne institucije obstajajo v zelo različnih oblikah, kar je seveda logično, saj se prilagajajo različnim bolj ali manj posebnim željam različnih varčevalcev in investorjev. Delitev finančnih institucij na posamezne skupine je odvisna od tega, kako delimo njihove lastnosti.«

Ena izmed možnih klasifikacij finančnih institucij, ki se delijo na finančne posrednike in institucije trga vrednostnih papirjev, je prikazana na Sliki 3.

Slika 3: Klasifikacija finančnih institucij

Vir: F. S. Mishkin, *The Economics of Money, Banking and Finance Markets*, 1994, str. 46.

Finančni posredniki, ki so na levi strani prikaza na Sliki 3, so tako imenovani pravi finančni posredniki. Te vrste finančnih institucij, ki se delijo na depozitne in nedepozitne finančne posrednike, na eni strani zberejo sredstva gospodarskih celic s presežkom in jih v obliki posojil ponudijo gospodarskim celicam s primanjkljajem. Pri tem se zbranim sredstvom lahko spremeni valuta, kreditno tveganje, likvidnost, ročnost oziroma druge lastnosti, saj finančni posrednik opravi tako imenovano kvalitativno transformacijo sredstev. Depozitni finančni posredniki, katerih tipični predstavniki so poslovne banke, zbirajo sredstva v obliki depozitov prebivalstva. Nedepozitne finančne posrednike naprej delimo na pogodbene finančne posrednike in investicijske finančne posrednike. Pri pogodbenih finančnih posrednikih, katerih tipični predstavniki so zavarovalnice in pokojninski skladi, se sredstva zbirajo s pomočjo premij oziroma prispevkov, medtem ko se pri investicijskih finančnih posrednikih, katerih tipični predstavniki so vzajemni skladi in investicijski skladi denarnega trga, sredstva zbirajo s pomočjo izdaje lastnih delnic in investicijskih kuponov. Za vse »prave« finančne posrednike je značilno, da ob transformaciji sredstev nase prenesejo tudi različne vrste tveganj, ki jih poskušajo obvladovati z ustreznim upravljanjem.

Na desni strani Slike 3 so finančne institucije, ki predstavljajo izključno posredniško funkcijo in pri katerih ne prihaja do tako imenovane kvalitativne transformacije sredstev. Za te vrste finančnih institucij je značilno, da na finančnem trgu nastopajo na področju neposrednih finančnih tokov. Ravno zato jim največkrat rečemo kar »neprave« finančne institucije.

Tako Kidwell (1987, str. 23) med finančne institucije, ki delujejo na področju neposrednih financ, uvršča investicijske banke, ki so specializirane za izvedbo primarne emisije vrednostnih papirjev, borznoposredniške družbe, ki skrbijo za vzdrževanje likvidnosti sekundarnega finančnega trga in tako imenovane zasebne vloge, kjer posamezna podjetja prodajajo delnice znanemu investitorju oziroma manjši skupini investorjev.

Institucije trga vrednostnih papirjev pridobivajo in posredujejo informacije, s katerimi trgujejo, in omogočajo povezovanje suficitnih in deficitnih gospodarskih celic. Jazbec (2006, str. 3) pravi, da je za BPD značilno, da velikost njene bilance stanja ne odraža velikosti poslov, ki jih opravlja, saj pri poslih sodeluje le kot posrednik. To pomeni, da se pri tem praktično ne izpostavlja

tveganju. Njen glavni vir prihodkov so pri tem zaračunane provizije, glavne prednosti trgovanja prek take vrste institucij pa je ekonomija obsega in s tem zniževanje stroškov posredništva.

1.3 Umestitev borznoposredniške družbe znotraj finančnih institucij in finančnih trgov

BPD uvrščamo med nepravne finančne posrednike, saj opravljajo izključno posredniško funkcijo. Pri prenosu sredstev med posameznimi subjekti prek BPD ne prihaja do kvalitativne transformacije prenesenih sredstev. BPD kot finančna institucija nastopa predvsem na področju neposrednih financ, saj je njena glavna funkcija pridobivanje in posredovanje informacij, s katerimi trguje in omogoča povezovanje suficitnih in deficitnih celic. Informacije, za katere zaračunava provizijo za trgovanje, so torej tisto blago, ki predstavlja glavni vir prihodkov BPD. Z večkratno uporabo istih informacij in z možnostjo združevanja vrednostnih papirjev manjših subjektov v večjo celoto, omogoča po eni strani zniževanje stroškov posredništva, po drugi strani pa možnost sodelovanja v večjih poslih ter s tem ekonomijo obsega. Navadno BPD premoženje strank beleži v izvenbilančni evidenci, portfelj premoženja strank pa je prav tako podvržen reviziji in ga mora skladno s predpisi razkrivati v letnem poročilu.

Kot sem že omenil, lahko finančni trg po kriteriju zapadlosti instrumentov klasificiramo na denarni trg in kapitalski trg, po kriteriju časa emisije na primarni in sekundarni finančni trg, glede na vrsto obveze pa na trg posojil in trg vrednostnih papirjev. Na enak način, kot klasificiramo finančne trge glede na različne dejavnike, lahko umestimo oziroma določimo področje delovanja BPD. Po kriteriju zapadlosti BPD delujejo na kapitalskem trgu, kjer se trguje z dolžniškimi in lastniškimi finančnimi instrumenti. Po kriteriju emisije BPD deluje na sekundarnem finančnem trgu, na katerem se določa tržna cena delnice.

Fabozzi in Modigliani (1992, str. 225) menita, da se na sekundarnem trgu mnenja investorjev o ekonomskih pričakovanjih o podjetjih izražajo skozi trgovanje. Trgovanje s pomočjo delujočega trga povzroča kompromise glede cene delnice, saj se na ta način določi splošna tržna cena delnice.

Glede na vrsto obveze, s katero se trguje, BPD deluje na trgu vrednostnih papirjev, ki je v nasprotju s trgom posojil neoseben trg, kjer se kupci in prodajalci na trgu običajno ne poznajo. Poenostavljeno razliko med trgoma obrazloži tudi Brain (1981, str. 6), ki pravi, da navadna delnica predstavlja obveznost podjetja, ki temelji na lastniški pravici imetnika in njegovi udeležbi pri dobičku, vendar je v nasprotju s posojilom ni potrebno odplačati.

2 ZAKONSKA PODLAGA REVIDIRANJA BORZNOPOSREDNIŠKIH DRUŽB

2.1 Zakon o gospodarskih družbah

Pri opisu Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 42-1799/2006, v nadaljevanju ZGD) se bom omejil na obrazložitev ključnih informacij o revidiranju, ki izvirajo iz tega zakona in so pomembne za diplomsko delo.

ZGD je krovni zakon, ki določa temeljna pravila pri ustanavljanju in poslovanju ter preoblikovanju pravnih oseb, povezanih oseb in ostalih interesnih združenj. V slovenski pravni red vnaša direktive Evropske skupnosti s področja poslovanja podjetij in ureja izvajanje njihovih določil.

ZGD opredeljuje¹ revidiranje letnih poročil pravnih oseb, ki so po zakonu zavezane k reviziji. Zakon določa, da mora revizor v okviru revizijskega pregleda revidirati računovodsko in poslovno poročilo ob smiselni uporabi Zakona o revidiranju ter si izoblikovati mnenje o resničnem in poštenem prikazu poslovanja pravne osebe. Revizor mora izdati revizorjevo mnenje, ki mora po ZGD vsebovati: uvod, opis namena in obsega revidiranja, revizijsko mnenje, pojasnjevalni odstavek, mnenje o usklajenosti ali neusklajenosti poslovnega poročila in datum ter revizorjev podpis. Zakon določa tudi revizorjevo odgovornost za škodo, ki jo povzroči s kršitvijo pravil revidiranja in opredeljuje datumske okvire za opravljeno revizijo ter obveznosti do revizijske komisije, če je v družbi organizirana kot komisija nadzornega sveta.

2.2 Zakon o revidiranju

Pri opisu Zakona o revidiranju (Uradni list RS, št. 65-2813/2009, v nadaljevanju ZRev) se bom omejil na obrazložitev ključnih informacij o revidiranju, ki izvirajo iz tega zakona in so pomembne za diplomsko delo.

ZRev je zakon, ki ureja revidiranje, nadzor nad revidiranjem ter opredeljuje delovanje Inštituta in Agencije za javni nadzor nad revidiranjem. Zakon v slovenski pravni red prenaša Direktivo 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta o obveznih revizijah za letne in konsolidirane računovodske izkaze (Uradni list Evropske unije, št. L157/87, v nadaljevanju Direktiva 2006/43/ES).

Zakon določa, da mora biti način revidiranja skladen z ZRev, Mednarodnimi revizijskimi standardi (v nadaljevanju MRS) in drugimi pravili Mednarodne zveze računovodskih strokovnjakov, temeljnimi načeli revidiranja in drugimi pravili revidiranja, ki jih sprejema Inštitut. Hierarhijo pravil revidiranja podrobno opredeli Inštitut v soglasju z Agencijo za javni nadzor nad revidiranjem.

Zakon jasno opredeljuje opravljanje storitev revidiranja, nadzor nad kakovostjo revidiranja v smislu, kdo lahko opravlja revizijo v podjetju in kdo opravlja nadzor nad revizijo.

ZRev revidiranje opredeljuje ločeno, prek dveh sklopov, in sicer loči potek revidiranja ter pogoje revidiranja. Potek revidiranja zajema dolžnosti pravne osebe, v kateri se opravlja revidiranje, proces in dolžnosti varovanja zaupnih podatkov s strani revizijske družbe, način ter skladnost s predpisi pri opravljanju revidiranja, sestavo revizorjevega poročila o računovodskih izkazih, pravila glede izdajanja revizijskega mnenja o računovodskih izkazih, poročanje o drugih poslih pri opravljanju dogovorjenih postopkov in zakonitosti revizije konsolidiranih računovodskih izkazov. Pogoji revidiranja določajo neodvisnost revidiranja, pogoje za prepoved revidiranja v

¹ V veljavnem zakonu je to 57. člen.

posamezni pravni osebi, omejitve prevzema vodstvenega položaja v revidirani družbi s strani pooblaščenega revizorja in pravice iz pogodbe o revidiranju.

2.3 Zakon o trgu finančnih instrumentov

Zakon o trgu finančnih instrumentov (Uradni list RS, št. 67-3699/2007, v nadaljevanju ZTFI), ki je zamenjal stari Zakon o trgu vrednostnih papirjev, med drugim ureja poslovanje BPD, prav tako njeno nadziranje in revidiranje. Spremembi zakonodaje na tem področju je botrovala predvsem evropska zakonodaja, po kateri so bile države članice v nacionalno zakonodajo dolžne vnesti določila Direktive 2004/39/ES o trgih finančnih instrumentov (Uradni list Evropske unije, št. 145, v nadaljevanju Direktiva 2004/39/ES) in Direktive 2004/109/ES o uskladitvi zahtev v zvezi s preglednostjo informacij o izdajateljih, katerih vrednostni papirji so sprejeti v trgovanje na reguliranem trgu (Uradni list Evropske unije, št. 390/38, v nadaljevanju Direktiva 2004/109/ES), ter se uskladiti z njima v povezavi s kapitalskimi zahtevami in glede upravljanja s tveganji. Pri pisanju ZTFI je bilo zaradi prenosa direktiv zelo malo manevrskega prostora pri določanju globalnih rešitev, vendar pa je pri tem treba upoštevati, da lahko država članica v svoji nacionalni zakonodaji te rešitve podrobneje določi in jih prilagodi svojim potrebam, njihovi učinki in rešitve pa so odvisni tudi od podzakonskih predpisov, ki jih mora sprejeti ATVP. Zakon je stopil v veljavo 11. 8. 2007 in je bil do sedaj dvakrat spremenjen, in sicer so prve spremembe začele veljati 23. 7. 2008, druge pa 13. 6. 2009.

Cilj uvedbe novega ZTFI je bil predvsem določiti pravila o poslovanju BPD in nadzora nad njimi, skozi določanje pravil o razkrivanju podatkov o izdajateljih finančnih instrumentov, ki se ponujajo javnosti in s katerimi se trguje na organiziranem trgu, ter določiti pravila poslovanja pri opravljanju investicijskih storitev in poslov v zvezi s finančnimi instrumenti (Predlog Zakona o trgu finančnih instrumentov, 2009).

Smrekar (2007, str. 1) pravi, da so predpisi Evropske skupnosti torej pripeljali do uvedbe ZTFI v slovenski pravni red ter do skladnosti slovenskega finančnega trga z evropskimi direktivami, ki se kažejo skozi sledeče spremembe:

- poleg organiziranega trga vrednostnih papirjev lahko BPD vzpostavljajo svoje interne trge;
- zakon uvaja poddepoje. Poddepo je po ZTFI evidenca imetnikov nematerializiranih finančnih instrumentov, ki ga lahko vodi BPD, banka, investicijsko podjetje ali druga oseba – poddepozitar v skladu s predpisi države, na območju katere je ustanovljen poddepo. Od poddepozitarja se lahko zahteva, da za račun stranke uresničuje pravice iz finančnih instrumentov in da po njenem nalogu za njen račun razpolaga s temi finančnimi instrumenti;
- v vrednostne papirje lahko vlagajo različne kategorije pravnih in fizičnih oseb, denimo profesionalni in dobro poučeni vlagatelji ter primerne nasprotne stranke. Od uvrstitve stranke v določeno skupino je torej odvisno, kako jo bo BPD v nadaljevanju obravnavala (Strehovec, 2006). BPD mora z lastnimi pravilniki definirati, katere stranke so poučeni vlagatelji, imajo pa na področju izbire precej proste roke. Profesionalna stranka je potemtakem lahko nadzorovana družba za upravljanje, investicijska družba, skladi, pokojninski skladi,

zavarovalnice in večja podjetja, pa tudi večina državnih institucij. Kljub temu da mora BPD, ki svojo stranko opredeli kot profesionalno stranko, le-to o tem tudi obvestiti, lahko stranka zahteva, da jo BPD obravnava kot neprofesionalno stranko. Ločitev profesionalnih in ostalih strank je za BPD pomembna predvsem zato, ker BPD za profesionalno stranko upravičeno sklepa, da je seznanjena s storitvami, ki bodo zanj opravljene, predvsem pa s tveganji, ki se pojavljajo pri posameznih naložbah;

- ustanovitev malih BPD, ki lahko opravljajo le investicijske storitve;
- ATVP lahko odvzame licenco borznikom, če na primer huje kršijo obveznosti, kar je podrobneje opredeljeno. Lahko pa borznikom izreče le opomin;
- zakon podrobno opredeljuje finančne instrumente.

Ker je novi ZTFI pri uporabi pokazal na določene pomanjkljivosti, je Vlada RS na seji 19. 3. 2009 sprejela Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o trgu finančnih instrumentov (Uradni list RS, št. 40-2009, v nadaljevanju ZTFI-B), s katerim se v slovenski pravni red prenaša Direktiva 2007/44/ES o spremembah Direktive Sveta 92/49/EGS in direktiv 2002/83/ES, 2004/39/ES in 2006/48/ES glede postopkovnih pravil in ocenjevalnih meril za skrbno oceno pri pridobitvah in zvišanju deležev v finančnem sektorju (Uradni list Evropske unije, št. 274, v nadaljevanju Direktiva 2007/44/ES). Direktiva 2007/44/ES ureja čezmejno usklajevanje postopkov za odobritev pridobitve kvalificiranega deleža v kreditnih institucijah, zavarovalnicah, pozavarovalnicah in investicijskih podjetjih. Namen ZTFI-B je izboljšati pravno varnost, jasnost in preglednost nadzornega postopka odobritve v primeru pridobitve oziroma povečanja lastništva delnic na trgu finančnih instrumentov, kot tudi odpraviti nedoslednosti posameznih določil ter jasneje urediti posamezna določila zakona, tako da se bodo lahko uporabljala v praksi.

Dejansko so pravi obseg ZTFI, predvsem v smislu praktične uporabe pri delovanju in revidiranju BPD, pokazali šele podzakonski akti ATVP. Dejstvo je, da so v večini BPD imele zelo kratek uvajalni čas za uporabo novega zakona, enako velja tudi za revizijske družbe. Prav tako je slabost zakona dejstvo, da je doseganje formalne skladnosti poslovanja družb z zakonom, zlasti pa s podzakonskimi predpisi, dolgotrajen proces, kar se je v letu 2009 pokazalo kot omejitev v primerjavi s konkurenco iz Evropske unije (v nadaljevanju EU). Novi zakon BPD omogoča nove možnosti storitev, kot so širša paleta proizvodov, financiranje strank in vodenje poddepojev. Po drugi strani novi ZTFI zaradi zagotavljanja regulatorne skladnosti prinaša nove obveznosti investicijskih podjetij .

ZTFI natančno opredeljuje izvrševanje naročil, saj so natančno opredeljena razmerja med BPD kot izvrševalcem in stranko. Novo v primerjavi s prejšnjim zakonom je tudi pravilo najboljše izvršitve, po katerem ima BPD možnost izbire, kje in kako izvršuje naročila strank.

Področje nadzora nad kapitalskim trgu še vedno ostaja pod okriljem ATVP. V primeru trgovanja na več mestih v EU ima ATVP pregled nad celotnim trgom. Še vedno pa obstajajo določbe, da mora vsak udeleženec trga, navadno je to investicijsko podjetje, skrbeti za preprečevanje, identifikacijo ter poročanje nedovoljenih ravnanj, zlorabe notranjih informacij, manipulacij in

drugih zlorab trga. ATPV je na podlagi ZTFI izdal prek 40 obsežnih podzakonskih aktov, ki med drugim urejajo tudi obveznost letnih razkritij v letnem poročilu ter obseg in vsebino revizijskega pregleda. Dejansko je vprašljivo, ali je s temi predpisi v večji meri dosežena vsebinska doslednost poslovanja BPD ali birokratsko kopičenje zahtev, za katere se ne ve natančno, ali na pravi način služijo svojemu namenu.

2.4 Zakon o bančništvu

Zakon o bančništvu (Uradni list RS, št. 131-5487/2006, v nadaljevanju ZBan) v kontekstu revidiranja razkritij v letnih poročilih BPD omenjam zaradi podlage ATPV pri pisanju podzakonskih aktov, pomembnih za revidiranje BPD, in zaradi medsebojne prepletenosti z ZTFI.

ZTFI usmerja k smiselni uporabi določb ZBan o poslovnih knjigah in letnih poročilih pri poslovanju in revidiranju BPD.

Za revidiranje BPD so pomembni tisti deli ZBan, ki govorijo o upravljanju s tveganji in poslovnih knjigah ter letnem poročilu. Del zakona, ki se nanaša na upravljanje s tveganji, se osredotoča predvsem na ocenjevanje, obvladovanje in spremljanje tveganj, vključno s poročanjem v povezavi s tveganji. Sklepi, ki obravnavajo izračun kapitala in kapitalskih zahtev, ki jih je ATPV pripravila v skladu z ZTFI, so povezani prav s tem delom ZBan. Sklepi, ki obravnavajo razkritja in obseg ter vsebino revizorjevega dela in poročila, ki so prav tako v domeni ATPV, pa se nanašajo na tisti del ZBan, ki govori o poslovnih knjigah.

2.5 Sklep o obsegu in vsebini dodatnega revizijskega pregleda glede izpolnjevanja pravil o upravljanju s tveganji v borznoposredniških družbah

Sklep o obsegu in vsebini revizijskega pregleda in revizijskega poročila BPD (Uradni list RS, št. 106/2007, v nadaljevanju Sklep o revizorjevem delu), ki je posebej urejal revizijski pregled razkritij BPD, je bil na podlagi ZTFI, ZGD in ZBan objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije dne 21. 11. 2007 in je veljal do 3. 10. 2009. ATPV je kot izdajatelj vseh podzakonskih sklepov v povezavi z novim ZTFI s Sklepom o revizorjevem delu uredil in jasno določil obseg revizorjevega dela in revizorjevega poročila pri revidiranju BPD.

Sklep je določal, da se revizijski pregled BPD opravi skladno z ZGD, ZRev, MRS, stališči Inštituta, ZTFI in njegovimi podzakonskimi akti. Revizijski pregled naj bi obsegal revidiranje ter podajanje revizorjevega mnenja glede letnega poročila ter prilog k računovodskim izkazom, ki so njegov sestavni del, ob upoštevanju določb Sklepa o poslovnih knjigah in letnih poročilih BPD.

Revizor naj bi ob tem izdelal dva različna revizorjeva poročila, in sicer revizorjevo poročilo o računovodskih izkazih, ki je bilo enako poročilu za ostale gospodarske družbe, zavezane k reviziji, in revizorjevo poročilo o poslih za posebne namene, ki je vključevalo vsebine glede razkritij, kvalitete informacijskega sistema in pravil o upravljanju s tveganji.

Revizorjevo poročilo o poslih za posebne namene je po Sklepu o revizorjevem delu izdelal pooblaščen revizor na osnovi razkritij, ki jih je BPD razkrila kot dodatek k letnemu poročilu

skladno z določili Sklepa o razkritjih, revidiranja kvalitete informacijskega sistema in pregleda izpolnjevanja pravil o upravljanju s tveganji.

Sklep o revizorjevem delu je obravnaval revizijski pregled razkritij po katerem je moral revizor, v okviru revizijskega pregleda, opraviti revizijski pregled in si izoblikovati mnenje glede ustreznosti meril za opredelitev bistvenih zaupnih informacij ter poslovnih skrivnosti, meril za opustitev razkritij, meril za pogostost razkritij in obseg ter vsebine razkritih informacij.

Povzeto po Sklepu o revizorjevem delu je moral revizor v zvezi z razkritji zlasti pregledati:

- ali ima BPD izdelano in sprejeto politiko za izpolnjevanje zahtev glede razkritij;
- ali BPD razkriva vse informacije, ki so predpisane v sklepu o razkritjih;
- ali so vse informacije, ki jih BPD razkriva, pravilne in popolne;
- ali BPD objavlja ta razkritja vsaj enkrat letno;
- ali BPD v skladu s svojimi politikami o razkritjih določene informacije razkriva pogosteje kot enkrat letno in presoditi primernost informacij, ki jih je BPD razkrivala pogosteje kot enkrat na leto.

V nadaljevanju se je Sklep o revizorjevem delu navezoval na revizijski pregled kvalitete informacijskega sistema, in sicer je moral revizijski pregled kvalitete informacijskega sistema navadno opraviti večak na področju revidiranja informacijskih sistemov. Na podlagi njegovega mnenja je moral revizor presoditi in si izoblikovati mnenje glede kvalitete informacijskega sistema.

Zadnji vsebinski del Sklepa o revizorjevem delu je opredeljeval revizijski pregled izpolnjevanja pravil o upravljanju s tveganji, in sicer je moral revizor presoditi in si izoblikovati mnenje glede:

- izpolnjevanja splošnih standardov upravljanja z vsemi pomembnimi tveganji, med katera spadajo kreditno tveganje, tržna tveganja, obrestno tveganje, operativno tveganje in likvidnostno tveganje;
- kapitala, kapitalskih zahtev in ustreznega notranjega kapitala;
- ustreznosti upravljanja nalog notranjega revidiranja;
- ustreznosti delovanja notranjih kontrol;
- pravilnosti in popolnosti obvestil in poročil.

Vse pomanjkljivosti in nepravilnosti, ugotovljene pri revizijskem pregledu, je moral revizor vključiti v pismo poslovodstvu. V njem je navedel ocene in priporočila v zvezi s pomanjkljivostmi, ugotovljenimi pri revidiranju. Poslovodstvo BPD je bilo dolžno kopijo pisma poslovodstvu skupaj z revizorjevim poročilom posredovati ATVP v osmih dneh po prejetju s strani revizorja.

Sklep o revizorjevem delu za revidiranje BPD v letu 2009 ne velja več, saj ga je nadomestil Sklep o obsegu in vsebini dodatnega revizijskega pregleda glede izpolnjevanja pravil o upravljanju s tveganji v borznoposredniških družbah (Uradni list RS; št. 74/09, v nadaljevanju Sklep o dodatnem revizijskem pregledu). Sklep o dodatnem revizijskem pregledu je glede na Sklep o revizorjevem delu, ki se je uporabljal za revizijo BPD v letu 2008, prinesel precej sprememb, predvsem v smislu zmanjševanja že splošno zahtevanih obveznosti revizorja. V letu 2009 je moral revizor glede na sklep opraviti tri sklope opravil, ki so bili podlaga za sestavitev dodatnega revizorjevega poročila, ki se po novem ne imenuje več revizorjevo poročilo o poslih za posebne namene, ampak revizorjevo poročilo o izpolnjevanju pravil o upravljanju s tveganji. V letu 2009 je tako revizor pri revidiranju računovodskih izkazov za leto 2008 moral dodatno pregledati in se v revizorjevem poročilu opredeliti do vsebin glede razkritij, kvalitete informacijskega sistema in pravil o upravljanju s tveganji. K spremembam glede dodatnih opravil v letu 2009 napeljuje že ime revizorjevega poročila, ki omejuje po sklepu potrebna dodatna revizorjeva opravila na pregled izpolnjevanja pravil o upravljanju s tveganji. Dodatni revizijski pregled po Sklepu o dodatnem revizijskem pregledu obravnava pregled kreditnega, tržnega, obrestnega, operativnega in likvidnostnega tveganja, poleg tega pa tudi kapitala, kapitalskih zahtev in ustreznega notranjega kapitala, izpostavljenosti BPD ter pregled količnikov likvidnosti.

Novi Sklep o dodatnem revizijskem pregledu od revizorja torej ne zahteva, da se v dodatnem revizorjevem poročilu opredeli glede informacijskega sistema in dodatnih razkritij v letnem poročilu, kajti njegova obveza do omenjenih opravil obstaja že v Mednarodnih standardih revidiranja, ki jih je revizor dolžan upoštevati pri reviziji računovodskih izkazov.

Poglavje 2.6. dokazuje, da kljub spremembi podzakonskih predpisov v letu 2009 ni vsebinskih razlogov, ki bi pomenili, da revizor lahko opusti pregled za BPD potrebnih dodatnih razkritij v letnem poročilu. To mu preprečuje tako veljavna zakonodaja kot tudi splošni in mednarodno uveljavljeni standardi revidiranja, kar posledično pomeni, da v tem delu ni sprememb pri obravnavi tematike. Poleg splošnih standardov tudi novi sklep o razkritjih zahteva, da razkritja preverita notranji in pooblaščen revizor.

2.6 Sklep o razkritjih s strani borznoposredniške družbe

S Sklepom o razkritjih s strani borznoposredniške družbe (Uradni list RS, št. 106/2007, v nadaljevanju Sklep o razkritjih) je ATVP uredil in jasno določil obseg potrebnih razkritij s strani BPD. Prvotni sklep se je uporabljal za revizijo v letu 2008 in ga je v letu 2009 nadomestil dopolnjeni sklep. Prenovljeni sklep ni prenesel bistvenih sprememb, le nekatera dopolnila.

BPD mora v skladu s Sklepom o razkritjih oblikovati jasno politiko za izpolnjevanje zahtev glede razkritij in vzpostaviti ter uresničiti politike za ocenjevanje ustreznosti teh razkritij, ki obsegajo tudi presojo in preverjanje ustreznosti vsebine in pogostosti razkritij.

Sklep o razkritjih določa, katera BPD je zavezana k razkritjem in katera k opustitvi razkritij. Kriterij zavezanosti h konsolidiranemu oziroma posamičnemu izpolnjevanju sklepa je v vključenosti, izključenosti, podrejenosti in nadrejenosti glede na nadzor v EU. V vsakem primeru

mora BPD, ki jo ATPV z odločbo definira kot pomembno za finančni sistem Republike Slovenije, razkriti vsaj informacije iz tistih dveh členov² Sklepa o razkritjih, ki govorita o kapitalu in minimalnih kapitalskih zahtevah ter procesu ocenjevanja potrebnega notranjega kapitala. Na drugi strani ATPV glede na okoliščine dovoli, da BPD delno ali v celoti opusti razkritja. Največkrat se to zgodi v primeru, da razkritja izvede BPD nadrejena družba iz tretje države na konsolidirani ravni. V tem primeru ATPV lahko določi, da BPD skladno s sklepom razkriva informacije v zmanjšanem obsegu. Prav tako lahko BPD opusti razkritja v primeru, da gre za nepomembno postavko oziroma imajo informacije značilnost zaupnih informacij ali poslovne skrivnosti.

BPD mora razkrivati³ informacije po sklepu najmanj enkrat na leto in jih ne glede na to, ali so objavljene ob letnem poročilu ali posebej, revidira pooblaščen revizor.

V nadaljevanju na kratko predstavljam vsebino razkritij, ki jih je v skladu s sklepom dolžna pripraviti BPD, in sicer mora razkriti:

- politiko in cilje upravljanja s tveganji za vsako vrsto tveganj posebej. Razkritja morajo vključevati strategije in procese za upravljanje s tveganji, strukturo in organizacijo ustreznih funkcij upravljanja s tveganji ali druge ustrezne rešitve, obseg in naravo poročanja o tveganjih in sistemov merjenja tveganj, politike za varovanje pred tveganji in za njihovo zmanjševanje ter strategije in procese za spremljanje učinkovitosti načinov za varovanje pred tveganji in njihovo zmanjševanje;
- informacije o osebah, vključenih v razkritja, prav tako tudi informacije o kapitalu, in sicer informacije o sestavinah kapitala in lastnostih njihovih sestavin, znesek in vsebino temeljnega kapitala in odbitnih postavk ter skupni znesek dodatnega kapitala;
- informacije v zvezi z minimalnimi kapitalskimi zahtevami in procesom ocenjevanja potrebnega notranjega kapitala, in sicer znesek pristopa k ocenjevanju ustreznosti notranjega kapitala, znesek kapitalske zahteve za kreditno tveganje, kapitalsko zahtevo za tržno tveganje in kapitalsko zahtevo za operativno tveganje;
- informacije o kreditnem tveganju nasprotne stranke, in sicer opis politik zavarovanja s premoženjem, opis politik obvladovanja izpostavljenosti zaradi neugodnih gibanj in obravnavo vpliva zneska zavarovanja s premoženjem, ki bi ga morala BPD zagotoviti v primeru znižanja kreditne bonitete;
- informacije glede kreditnega tveganja in tveganja zmanjšanja vrednosti odkupljenih terjatev;
- informacije za BPD, ki za izračun kapitalske zahteve uporablja standardizirani pristop, v povezavi z zunanjimi bonitetnimi institucijami in izvoznimi agencijami, na drugi strani za BPD, ki za izračun kapitalske zahteve uporablja pristop na podlagi notranjih bonitetnih

² V sedaj veljavnem sklepu sta to 11. in 12. člen.

³ V sedaj veljavnem sklepu je to 7. člen

sistemov (v nadaljevanju IRB), dodatna razkritja izpostavljenosti, kot so opredeljene po sklepu o pristopu IRB;

- informacijo za BPD, ki izračunava kapitalsko zahtevo za tržna tveganja, o tem, kolikšen del kapitalске zahteve odpade na posamezno vrsto tveganja;
- informacije za BPD, ki uporablja notranje modele za izračun kapitalске zahteve za tržna tveganja, o značilnostih uporabljenih notranjih modelov, opisih testiranj izjemnih situacij ter opisih uporabljenih metod za testiranje za nazaj in za potrditev točnosti in doslednosti notranjih modelov ter opis postopkov modeliranja za vsak zajeti portfelj;
- informacije v povezavi z operativnim tveganjem in tudi informacije o pristopu k izračunu kapitalске zahteve za operativno tveganje;
- informacije v zvezi z naložbami v lastniške vrednostne papirje BPD, in sicer glede namena, knjigovodske vrednosti naložb, vrste in narave izpostavljenosti, kumulativno realiziranih dobičkov in izgube ter skupnega zneska nerealiziranih dobičkov;
- informacije o obrestnem tveganju postavk, ki niso vključene v trgovalno knjigo;
- informacije v zvezi z listinjenjem, v primeru da se BPD poslužuje listinjenja, za zavarovanje pred kreditnim tveganjem, in sicer: cilje, ki jih želi doseči z dejavnostjo listinjenja, vloge in aktivnosti, ki jih prevzema v procesu listinjenja, pristope, ki jih uporablja za izračun tveganjem prilagojenih zneskov izpostavljenosti, povzetek računovodskih politik za listinjenje ter povzetek dejavnosti listinjenja v poročevalskem obdobju;
- informacije v zvezi s pristopom IRB, in sicer: datum izdaje dovoljenja za uporabo pristopa, obrazložitev in pregled strukture notranjih bonitetnih sistemov, notranjih ocen parametrov tveganja, procesa za priznavanje kreditnih zavarovanj in upravljanja z njimi ter mehanizmov upravljanja in nadzora notranjih bonitetnih sistemov, opis notranjega bonitetnega procesa, vrednosti izpostavljenosti za vsako od kategorij izpostavljenosti, kategorije izpostavljenosti, oslabitve oziroma rezervacije, oblikovane v poročevalskem obdobju, opis dejavnikov, ki so vplivali na stopnjo izgube v poročevalskem obdobju ter ocene BPD v primerjavi z dejanskimi rezultati skozi daljše obdobje;
- informacije za BPD, ki uporablja kreditna zavarovanja, o politikah in procesih za uporabo bilančnega pobota, o politikah in procesih za vrednotenje zavarovanja s premoženjem, o opisu glavnih vrst zavarovanja s premoženjem, o pomembnejših vrstah dajalcev osebnih jamstev in o koncentraciji tržnega ali kreditnega tveganja.
- informacije za BPD, ki uporablja napredni pristop pri izračunavanju kapitalске zahteve za operativno tveganje, o uporabi zavarovanj za namen zmanjševanja operativnega tveganja.

2.7 Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o razkritjih s strani borznoposredniške družbe

Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o razkritjih s strani borznoposredniške družbe (Uradni list RS, št. 74/09, v nadaljevanju Dopolnjeni sklep o razkritjih) je ATPV v letu 2008 sprejela na podlagi izkušenj z uporabo podzakonskih sklepov. Dopolnjeni sklep o razkritjih se ni bistveno spremenil v primerjavi s Sklepom o razkritjih, vendar kljub temu obstajajo določene razlike in popravki. V skladu s spremembo, ki govori o obsegu in načinu razkrivanja ter preverjanja informacij, mora razkritja BPD v letnem poročilu poleg pooblaščenega revizorja revidirati služba notranje revizije, pri čemer sklep določa, da je cilj revidiranja v tem primeru predvsem popolnost in pravilnost. Povzeto po sklepu se popolnost in pravilnost nanašata na razkritja splošnih informacij v zvezi s politiko in cilji upravljanja s tveganji, na osebe vključene v razkritja, na kapital, kapitalske zahteve in proces ocenjevanja notranjega kapitala. Prav tako mora notranja revizija preveriti popolnost in točnost informacij o izpostavljenosti posameznim tveganjem ter informacij vezanih na pristop BPD pri izračunu kapitalske zahteve za vse vrste tveganj. Po novem sklepu so natančneje opredeljena tudi razkritja v povezavi z oslavitvami in rezervacijami pri uporabi instrumenta odkupljenih terjatev.

2.8 Stališče 11: Dodatni revizijski pregled glede izpolnjevanja pravil o upravljanju s tveganji v borznoposredniških družbah

Revizijski svet Inštituta je na podlagi Sklepa o obsegu in vsebini dodatnega revizijskega pregleda glede izpolnjevanja pravil o upravljanju s tveganji v BPD pripravil osnutek prenovljenega Stališča 11, ki je dostopen na spletnih straneh Inštituta (Revizorji – obvestila, 2009, v nadaljevanju Stališče 11). Čeprav prenovljeno Stališče 11 še ni sprejeto, se upravičeno pričakuje njegov sprejem najkasneje v mesecu februarju, kar pomeni, da bo že veljalo za revizorjevo poročanje v povezavi z opravljenimi postopki za leto 2009. Ker prenovljeno stališče ne vsebuje več posebnih zahtev glede revizorjevih postopkov in poročanja v povezavi z razkritji BPD, je za moje diplomsko delo razmeroma nepomembno.

3 PREDSTAVITEV REVIDIRANE DRUŽBE, NAČRT REVIZIJE TER IDENTIFIKACIJA MOŽNIH NEPRAVILNOSTI

3.1 Opis revidirane družbe

Družba, ki je predmet preučevanja v tem diplomskem delu, je izmišljena, vendar so osnovni podatki in razkritja vsebinsko približek stvarnosti. Osnovni podatki družbe so tako sledeči:

Firma družbe:	BPD, borznoposredniška družba, d.d. Kranj
Skrajšana firma:	BPD
Sedež:	Posredniška ulica 14, 4000 Kranj
Poslovalnice:	Poslovalnica Kranj, Posredniška ulica 14, 4000 Kranj Poslovalnica Maribor, Mariborska ulica 1, 2000 Maribor

Poslovalnica Ljubljana, Ljubljanska ulica 1, 6000 Koper
Poslovalnica Celje, Celjska ulica 1, 3000 Celje

Matična številka: 0000001
Davčna številka: SI00000002
Registrska številka: 1/9999/00 vpisana dne 1. 10. 1994 (sodni register v Kranju)
Dejavnost (SKD): 67.120 Posredništvo z vrednostnimi papirji
Osnovni kapital: 5.500.000,00 EUR
Družba nima odvisnih in pridruženih podjetij.

BPD je začela s svojim poslovanjem leta 1994, ko je kot delniška družba postala članica Ljubljanske borze vrednostnih papirjev. Poslanstvo BPD je usmerjeno k zadovoljstvu strank in učinkovitosti ter povečevanju njihovega premoženja. Stranke zajemajo tako fizične osebe kot tudi institucionalne investitorje oziroma profesionalne stranke. Cilj BPD je postati vodilna finančna institucija na področju upravljanja premoženja in investicijskega bančništva v regiji, kar bodo poskušali doseči z zagotavljanjem konkurenčnosti in kakovosti storitev, ki slonijo na nenehnem prilagajanju tržnim razmeram ter izobraževanju in razvoju zaposlenih.

BPD bo v prihodnosti, glede na situacijo trga, ki se je znašel v gospodarski krizi, poskušala pridobiti več institucionalnih vlagateljev, na področju poslovanja s fizičnimi osebami pa le-te privabiti z inovativnimi produkti in uvedbo elektronskega posredništva ter svetovanja.

Organe upravljanja sestavljajo tričlanska uprava družbe in nadzorni svet ter skupščina. Družba ima zaposlenih 40 zaposlencev, od tega 7 po individualni pogodbi.

Kazalniki poslovanja kljub krizi prikazujejo razmeroma dobro premoženjsko stanje družbe. Vrednost vrednostnih papirjev, s katerimi BPD upravlja v letu 2009, je 2.903.600.000 €, od tega je vrednostnih papirjev strank za 2.900.800.000 € in vrednostnih papirjev družbe za 2.800.000 €. Promet z vrednostnimi papirji je leta 2009 znašal 1.596.000.000 €, od tega na domačem trgu 33,33 % in na tujem trgu 66,66 % tega zneska. Število strank, za katere je BPD opravila storitev borznega posredovanja, je 28.000. Število strank, za katere je BPD opravljala storitev gospodarjenja, je 840. Bilančna vsota družbe znaša 8.672.216 €, višina osnovnega kapitala 5.500.000 € in višina kapitala za izračun kapitalske ustreznosti 3.984.400 €. Višina zahtevanega kapitala v skladu s pravili o kapitalski ustreznosti znaša 410.000 € – od tega zneska znaša kapitalska zahteva za tržno in kreditno tveganje 150.000 € in kapitalska zahteva za operativno tveganje 260.000 €. Zakonsko določeni minimalni kapital družbe znaša 2.044.000 €. Finančni rezultati družbe kažejo, da so se čisti prihodki glede na predhodno leto zaradi situacije na trgu znižali za 32 %, kar pomeni minimalno pozitivni končni poslovni izid.

Družba je v prilogi k letnemu poročilu, skladno s Sklepom o razkritjih, ki se navezuje na veljavni ZTFI, razkrila dodatno zahtevane informacije.

3.2 Načrt revizije razkritij vzorčne družbe

Boyton in Johnson (2006, str. 6) definirata revizijo kot sistematični proces objektivnega pridobivanja in vrednotenja revizijskih dokazov glede trditev o poslovnih odločitvah in

dogodkih, z namenom prepričati se o stopnji skladnosti med temi trditvami, veljavnimi pravili in poročanjem zainteresiranim uporabnikom. Trditve o poslovnih odločitvah in dogodkih vsebinsko predstavljajo razkritja, ki jih javno objavlja podjetje. Le-te vključujejo informacije iz računovodskih izkazov, poročila o poslovanju podjetja in davčne napovedi.

Koletnik (2005, str. 269) o revizorjevem delu pravi takole: »Revizor mora preizkusiti in oceniti tudi popolnost in pravilnost vsebine dodatnih razkritij k računovodskim izkazom in druge informacije, da bi ugotovil njihovo skladnost z revidiranimi izkazi«.

Pri revidiranju razkritij ne gre za klasično revidiranje v smislu določanja in testiranja kontrol, testa podatkov ter analitičnih postopkov. Prav tako revizijski cilji popolnost, točnost, obstoj, skladnost z zakonodajo in predstavitev z revizijskimi postopki pri razkritjih niso v celoti pokriti, saj pokrijemo le cilj predstavitev. Znotraj revizijskega cilja predstavitev sem si postavil podcilje, in sicer popolnost predstavitev, točnost predstavitev, obstoj predstavitev in skladnost predstavitev z zakonodajo. S sledenjem postavljenim ciljem sem oblikoval načrt revizije ter postopke, s katerimi sem lahko potrdil, če so vsi cilji izpolnjeni.

Posebna razkritja v letnem poročilu so po zakonu BPD prvič objavile v letnih poročilih za poslovno leto 2009. Ker razkrite informacije še dopolnjujejo, sem sestavil vzorčno razkritje za povprečno BPD, kar pomeni, da BPD zaradi specifičnosti poslovanja ne razkriva vseh v sklepu določenih informacij. Vzorčno razkritje sem oblikoval na podlagi izkušenj in splošno znanih dejavnosti, s katerimi se ukvarja povprečna BPD. Pri tem je potrebno poudariti, da so omenjena razkritja napisana skladno z v BPD oblikovanimi pravilniki, ki so obveza družb, določena z ZTFI in Sklepom o razkritjih. Firmo primera iz prakse sem preprosto poimenoval Borznoposredniška družba d.d. in je za potrebe diplomskega dela torej izmišljena, vendar njena razkritja vsebinsko zajemajo določila sklepa in predstavljajo vzorčni primer iz prakse, ki bo predmet revizijskega pregleda. Primer sledi členom Sklepa o razkritjih, in sicer najprej navaja njegovo vsebino, ki ji sledi ustrezno razkritje v BPD.

Dopolnjeni sklep o razkritjih določa, da mora dodatna razkritja poleg notranjega revizorja revidirati tudi pooblaščen revizor. Cilj diplomske naloge je tako predstavitev razkritij in preveritev njihove točnosti, pravilnosti in obstoja. Revizija razkritij bo potekala v dveh vsebinskih sklopih, in sicer bom v prvem s komentarji na razkritja preveril točnost in v drugem s pomočjo vprašalnika o razkritjih še popolnost in obstoj razkritij.

3.3 Identifikacija morebitnih nepravilnosti pri revidiranju dodatnih razkritij

Dodatna razkritja po Sklepu o razkritjih so BPD, kot je že omenjeno, morale razkriti v letnih poročilih za leto 2008, kar pomeni, da na področju sestave razkritij in revidiranja le-teh ni večletne poslovne prakse. To posledično pomeni, da so BPD najverjetneje že prebrodile začetni odpor do dodatnih razkritjih, vendar še vedno nimajo točno izoblikovanih kadrovskih in sistemskih kontrol na tem področju. Dopolnjeni sklep o razkritjih ravno zaradi tega na področju sestave in preveritve dodatnih razkritij aktivno vlogo namenja tudi notranji reviziji, ki bo po novem morala razkritja obvezno preveriti najmanj enkrat letno. Sklepe, ki jih je po novem ZTFI morala izdati ATVP, zaradi dosedanje kratkotrajne uporabe in na podlagi odzivov zavezujočih

BPD letno spreminja in tako le-ti šele dobivajo stalno formulacijo. Ravno zaradi omenjenih dejavnikov so možne nepravilnosti pri razkritjih: da družba ni razkrila vseh po sklepu potrebnih informacij in da so informacije nepopolne. V praktičnem primeru bom s komentarji na posamezno razkritje zmanjšal tveganje, da razkritja niso pravilna, s pomočjo vprašalnika o razkritjih pa tveganje, da BPD ni popolno razkrila vseh potrebnih informacij.

4 PRIMER IZ PRAKSE

4.1 Revidiranje razkritij BPD, pripravljenih skladno s Sklepom o razkritjih borznoposredniške družbe

V skladu z zakonodajo, ki vključuje tudi pravila revidiranja, mora revizor opraviti revizijski pregled razkritij, ki jih BPD pripravi kot dodatek k letnemu poročilu v skladu s Sklepom o razkritjih. Sklep o dodatnem revizijskem pregledu, ki je nasledil Sklep o revizorjevem delu, za revizijo opravljeno v letu 2009 ne določa, katere aktivnosti mora revizor opraviti glede dodatnih razkritij. Kot je ugotovljeno v točki 2.6, obstaja dovolj drugih pravnih obvez, na podlagi katerih mora revizor preveriti dodatna razkritja v letnem poročilu. Prav tako dopolnjeni Sklep o razkritjih določa, da mora dodatna razkritja, ne glede na to, kje so objavljena, enkrat letno pregledati pooblaščen revizor.

Pri pregledu razkritij sem sledil revizijskim ciljem popolnosti, obstoju in točnosti razkritij ter skladnosti razkritij z veljavno zakonodajo. Cilja popolnosti in obstoja razkritij sem dosegel s pomočjo vprašalnika o razkritjih, ki je dodan kot priloga k diplomskemu delu. Cilja točnosti in skladnosti razkritij z zakonodajo pa sem dosegel s pregledom razkritij in revizijskimi komentarji na posamezno razkritje.

V nadaljevanju so vsakemu razkritju dodani komentarji, prikazani kot zaključek opravljenega revizijskega postopka, povezanega s posameznim razkritjem.

4.1.1 Politika in cilji upravljanja s tveganji

4.1.1.1 Razkritje strategije in procesov upravljanja s tveganji

Borznoposredniška družba d.d. (v nadaljevanju BPD) deluje v skladu s splošno poznanimi pravili poslovanja in je usmerjena k doseganju predhodno postavljenih in smotrno določenih ciljev. Glede na specifičnost dejavnosti je v povezavi z doseganjem poslovnih ciljev vedno izpostavljena različnim vrstam tveganja.

Zaradi izpostavljenosti različnim vrstam tveganja se je BPD v letu 2006 odločila oblikovati posebni oddelek za obvladovanje tveganj, imenovan Upravljanje s tveganjem (v nadaljevanju UTV), ki je vzpostavil ustrezna pravila ter kontrole za obvladovanje tveganj. V sodelovanju z vodji ostalih oddelkov ter upravo je ta oddelek pregledal poslovanje BPD ter zaznal ključna tveganja, ki se pojavljajo. Oblikoval je Pravilnik o strategijah, politikah in metodologijah prevzemanja tveganj in upravljanja s tveganji v BPD, v katerem so opredeljeni cilji in splošna

načela oziroma usmeritve za prevzemanje tveganj in pristop k upravljanju s posameznimi tveganji.

Oddelek UTV je organizacijsko neodvisna poslovna enota na ravni BPD, ki aktivno deluje na vseh ravneh in delovnih procesih družbe. Sodeluje tudi pri uvajanju novih produktov in pri upravljanju z bilanco družbe, pri čemer meri ter obvladuje tveganja, ki nastajajo v različnih procesih družbe, in o tem poroča upravi. Oddelek UTV pri svojem delu uporablja dobre poslovne prakse, uvaja inovativne metode ter skrbi za prvovrstnost na področju upravljanja tveganj v družbi. V oddelku so zaposleni trije ustrezno strokovno podkovani zaposleni, ki izdelujejo mesečna in letna poročila ter jih izročajo upravi in nadzornemu svetu družbe.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Družba je ustrezno razkrila strategije in procese upravljanja s tveganji. Pregledal sem Pravilnik o strategijah, politikah in metodologijah prevzemanja tveganj in upravljanja s tveganji, ki jasno prikazuje strategije in procese upravljanja s tveganji. Oddelek UTV deluje v skladu z aktom o notranji organizaciji BPD. V družbi imajo prav tako sprejet notranji predpis Splošni pogoji poslovanja, v katerem opredeljujejo zaledno pisarno in s tem zagotavljajo organizacijsko, funkcionalno in prostorsko ločenost enot BPD, s čimer preprečujejo neprimeren vpliv med organizacijskimi enotami ter zagotavljajo tajnost občutljivih informacij pri opravljanju poslov in preprečujejo možnost osebnih koristi zaposlenih.

4.1.1.2 Razkritje strukture in organizacije ustreznih funkcij upravljanja s tveganji ali druge ustrezne rešitve ter obsega in narave poročanja

Vodje posameznih oddelkov so ob pomoči oddelka UTV odgovorni za ocenjevanje, obvladovanje in spremljanje tveganj, ki nastanejo pri delovanju posameznega oddelka, zato le-ti na podlagi postavljenih ciljev, omejitev in postavljenih notranjih kontrol spremljajo tveganja in o njih poročajo oddelku UTV in upravi. Podatke, ki jih oddelok UTV pridobi od vodij posameznih oddelkov, ter podatke, ki jih pridobi z lastnim spremljanjem, spremeni v informacije v mesečnih in letnih poročilih obvladovanja tveganj. Odgovornost posameznih vodij oddelkov je v procesu pridobivanja podatkov enaka odgovornosti posebnega oddelka. Uprava letno sprejme poročilo o procesu obvladovanja tveganj.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Družba ima sprejet notranji predpis Proces upravljanja s tveganji, v katerem so opisani postopki ugotavljanja, merjenja oziroma ocenjevanja, obvladovanja in spremljanja tveganj, ki ga enkrat na leto revidira oddelok za notranjo revizijo. V njem je jasno določena struktura oddelka UTV in pristojnosti vsakega izmed treh zaposlenih ter pravila glede poročanja. Razkritje v zvezi s strukturo in organizacijo funkcij upravljanja s tveganji ter obsegom in naravo poročanja je skladno s tem pravilnikom. Pregledal sem zadnje letno poročilo o obvladovanju s tveganji, iz katerega je razvidno, da družba sledi predhodno določenim pravilom glede obvladovanja tveganj in da so vse pristojne institucije družbe ustrezno seznanjene s procesom upravljanja s tveganji.

4.1.1.3 Razkritje politike za varovanje pred tveganji in njihovo zmanjševanje ter strategije in procesi za spremljanje učinkovitosti načinov za varovanje pred tveganji in njihovo zmanjševanje (postopki ugotavljanja, merjenja oz. ocenjevanja, obvladovanja in spremljanja tveganj)

Pri procesu upravljanja tveganj prvi korak predstavlja določitev ključnih notranjih ter zunanjih aktivnosti v poslovanju družbe, za katere oddelek UTV, uprava in oddelčni vodje ocenjujejo, merijo ter določajo: obseg in pomen aktivnosti za poslovanje družbe, vrste tveganj, ki se ob uvedbi aktivnosti pojavijo, verjetnost pojava tveganj, posledice uresničitve tveganj, oceno vpliva na izkaz poslovnega izida, metodo merjenja, ocenjevanja in obvladovanja tveganj in pogostost merjenja in ocenjevanja tveganj v družbi.

Z rednim izvajanjem omenjenih postopkov ugotavljanja in merjenja oziroma ocenjevanja tveganj zagotavlja BPD zmanjšanje, razpršitev, prenos obstoječih tveganj in izognitev obstoječim tveganjem ter zaznavo sprememb v obstoječih tveganjih, kar pripomore k preprečitvi nastanka novih tveganj. Znotraj oddelka UTV je BPD oblikovala pravila glede odgovornosti, pogostosti in načina spremljanja tveganj, ki so potrjena s strani uprave BPD. Spremljanje tveganj zagotavlja doseganje zelenega profila tveganosti in s tem instrument, ki omogoča vsakokratni vpogled ter spremljanje tveganosti posamezne aktivnosti.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Notranji predpis Proces upravljanja s tveganji opisuje postopke ugotavljanja, merjenja oziroma ocenjevanja, obvladovanja in spremljanja tveganj. V predpisu so opisane politike za varovanje pred tveganji ter določene strategije za odkrivanje, spremljanje ter zmanjševanje tveganj, katerim je BPD izpostavljena. Pregledal sem Pravilnik o strategijah, politikah in metodologijah prevzemanja tveganj in upravljanja s tveganji, ki jasno opredeljuje politike prevzemanja tveganj in procese upravljanja s tveganji. Oddelek UTV, ki upravlja s tveganji, na ravni celotne družbe preverja implementacijo pravil ter z mesečnimi poročili obvešča upravo. Pregledal sem dve mesečni poročili in s tem potrdil obstoj poročil. Oddelek UTV je na zahtevo uprave izdelal dokument Analiza tveganja v BPD, s katerim je opredelil tveganja ter definiral poglobitve dejavnike tveganja v družbi. Razkritje v letnem poročilu je ustrezno ter skladno s pravili družbe.

4.1.2 Pristop k upravljanju s posameznimi tveganji

Skladno z določili Sklepa o razkritjih BPD razkriva politiko in cilje upravljanja s tveganji za vsako vrsto tveganj posebej, kot sledi v nadaljevanju.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Družba ločeno, za vsako vrsto tveganja, razkriva potrebne informacije, zato sem ločeno podal tudi komentarje za operativno, tržno in kreditno tveganje.

4.1.3 Operativno tveganje

V zvezi z operativnim tveganjem mora BPD v skladu s Sklepom o razkritjih razkriti informacije, ki si sledijo v naslednjih podtočkah.

4.1.3.1 Razkritje pristopa, ki ga BPD uporablja za izračun kapitalske zahteve za operativno tveganje

Ključ uspešnega upravljanja z operativnim tveganjem v BPD predstavlja učinkovit sistem notranjih kontrol, ki ga podpira jasna struktura vodstvenega nadzora, ki zagotavlja močno povezavo med strategijo in dejanskim upravljanjem s tveganji. Zato so vzpostavljene jasne strukture odločanja, ki zagotavljajo transparentnost, prav tako so določeni tudi načini poročanja o izpostavljenosti različnim tveganjem. Dobro postavljen sistem preventivnih ukrepov in pravil najpomembneje pripomore k minimiziranju verjetnosti škodnih dogodkov iz naslova operativnega tveganja v družbi. V nadaljevanju so ločeno razkriti interni in eksterni ukrepi.

Interni ukrepi in pravila so: ustrezno opredeljeni delovni procesi ter ustrezen nadzor nad delovnimi procesi na več ravneh, ustrezna kadrovska politika in sistem nagrajevanja, ločitev pomembnejših funkcij znotraj družbe in pretok informacij, notranje kontrole in ostali ustrezni akti ter pravilniki.

Eksterni ukrepi in pravila so: avtorizacije, ki natančno definirajo določene zaposlence, ki imajo dostop do točno določenih, za njihovo delovno mesto potrebnih virov podatkov, IT sistemov in ostalih informacij; pooblastila, ki natančno definirajo določene zaposlence, ki lahko sprejemajo odgovornost in odločajo o točno določenih, njihovem položaju ustreznih pristojnostih; prostorska ločitev zaledne pisarne in pisarne ostalih poslovnih funkcij ter tehnološka zaščita z varovanjem prostorov s pomočjo zunanje varnostne službe; notranje in zunanje revizije z namenom odkrivanja pomanjkljivosti v organizacijski strukturi ter poslovnih procesih.

Če kljub dobro postavljenemu sistemu preventivnih ukrepov in pravil vseeno pride do nastanka škodnega dogodka iz naslova operativnega tveganja, se uporabi sistem vnaprej določenih popravljalnih ukrepov, ki škodo zmanjšajo na minimum in v najkrajšem možnem času tudi odpravijo in izničijo.

Za izpolnjevanje kapitalskih zahtev za operativno tveganje se v celoti uporablja enostavni pristop, določen po metodologiji Sklepa o izračunu kapitalske zahteve za operativno tveganje za borznoposredniške družbe (Uradni list RS, št. 106/2007, v nadaljevanju Sklep o operativnem tveganju). Kapitalska zahteva za operativno tveganje je enaka 15 % osnove za izračun kapitalske zahteve za operativno tveganje, osnova za izračun pa je triletno povprečje vsote čistih obrestnih in brezobrestnih prihodkov. Kapitalska zahteva za operativno tveganje družbe znaša 260.000 EUR. Kapitalske zahteve se izračunavajo in enkrat mesečno poročajo ATVP.

V letu 2009 so v BPD izdelali sistem celovitega upravljanja z operativnim tveganjem. Pripravljeno je bilo poročilo o škodnih dogodkih za leto 2009 in ocenili so, da je učinek operativnega tveganja zelo nizek. Za obvladovanje tovrstnega tveganja je družba zagotovila ustrezen sistem nadzora, ki v največji možni meri omogoča preprečevanje napak, in sprejela določene ukrepe za zniževanje operativnega tveganja.

Tabela 1: Kapitalska zahteva za operativno tveganje v 1000 €

Kap. zahteva za operativno tveganje	Poslovno leto 2006	Poslovno leto 2007	Poslovno leto 2008	Poslovno leto 2009
Enostavni pristop*	500	400	300	260

Legenda: *Enostavni pristop po Sklepu o operativnem tveganju.

4.1.3.2 Razkritje opisa metodologije naprednega pristopa, če ga BPD uporablja, vključno z opisom notranjih in zunanjih elementov, upoštevanih pri merjenju operativnega tveganja (v primeru kombinirane uporabe mora razkriti, kateri pristop uporablja za posamezno poslovno področje ali podružnico)

Za izpolnjevanje kapitalskih zahtev za operativno tveganje se v celoti uporablja enostavni pristop, določen po metodologiji Sklepa o izračunu kapitalske zahteve za operativno tveganje za borznoposredniške družbe.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Družba je operativno tveganje opredelila v Pravilniku o strategijah, politikah in metodologijah prevzemanja tveganj in upravljanja s tveganji. Pri razkritju je smiselno združila zahteve sklepa, ki govorijo o operativnem tveganju. Skladno s temi zahtevami mora BPD razkriti politiko in cilje upravljanja s tveganji za določeno vrsto tveganj ter pristop, ki ga uporablja za izračun kapitalske zahteve za operativno tveganje. Tveganje izgube v zvezi z operativnim tveganjem izvira iz neustreznih ali neuspešnih notranjih postopkov oziroma notranjih kontrol. Družba ima sprejet predpis, Vzpostavitev sistema notranjih kontrol BPD, katerega namen je popis tveganju izpostavljenih procesov, vzpostavitev centralnega registra tveganj, postavitev notranjih kontrol ter njihova uporaba v poslovanju. Družba mesečno sestavlja Poročilo o procesu izvajanja notranjih kontrol, ki ga oddelek UTV pošlje upravi.

Družba za izračun kapitalske zahteve za operativno tveganje uporablja enostavni pristop, ker nima dovoljenja ATVP za uporabo naprednega pristopa. Z revizijskimi postopki smo v času revizije pregledali izračun kapitalske zahteve za operativno tveganje, in sicer s pomočjo splošnega obrazca za izračun kapitalske zahteve za operativno tveganje, ki nam služi kot osnova za primerjavo razkritih kapitalskih zahtev za operativno tveganje. Razkriti znesek kapitalske zahteve za operativno tveganje je ustrezen.

4.1.4 Tržno tveganje

Merjenje ter upravljanje tržnih tveganj je naravnano k izenačevanju sredstev in obveznosti, kar pomeni, da se tržna tveganja na aktivih vseskozi meri in obvladuje relativno glede na strukturo pasive. Pri tem se uporabljajo mere občutljivosti in mere verjetnosti.

Tržno tveganje se meri prek rednega dnevnega spremljanja izpostavljenosti do različnih dejavnikov tržnega tveganja, kot so obrestne mere, valutni tečaji in cene vrednostnih papirjev. Poleg tega se spremlja tudi tržna pričakovanja in spremembe v tržnih pogojih. Izhodišče za

ugotavljanje in merjenje tržnega tveganja v trgovalnem delu bilance BPD predstavlja Pravilnik o trgovalni knjigi BPD in Pravilnik o strategijah, politikah in metodologijah prevzemanja tveganj in upravljanja s tveganji v BPD za hišni račun, ki na podlagi Sklepa o izračunu kapitalne zahteve za tržna tveganja (Uradni list RS, št. 106/2007, v nadaljevanju Sklep o tržnih tveganjih) opredeljujeta trgovalno knjigo in politiko ter pravila trgovanja za hišni račun.

V okvir tržnega tveganja po Sklepu o tržnih tveganjih spadajo: pozicijsko tveganje, tveganje poravnave in kreditno tveganje nasprotne stranke, tveganje spremembe cen blaga, obrestno tveganje in valutno tveganje.

Za zmanjšanje pozicijskega tveganja pri poslovanju z lastnim premoženjem BPD upošteva maksimalne omejitve pri nakupih in prodajah vrednostnih papirjev, sprejete v Pravilniku o strategijah, politikah in metodologijah prevzemanja tveganj in upravljanja s tveganji v BPD. Za obvladovanje in preprečevanje previsoke izpostavljenosti pozicijskemu tveganju BPD upošteva omejitve pri lastnih naložbah z razpršitvijo naložb, ki so geografsko, valutno in panožno razpršene. Pozicijsko tveganje pri trgovanju s finančnimi instrumenti trgovalne knjige nadzorujejo tudi s sistemom limitov trgovanja, ki je opredeljen v Pravilniku o trgovalni knjigi, in s tem omejijo tveganje preseganja največjih dopustnih izpostavljenosti na podlagi trgovanja.

Ob mesečnem izračunu kapitalskih zahtev za valutna tveganja, ki ga pripravlja zaledna pisarna, BPD spremlja in ugotavlja valutna tveganja. BPD za spremljanje valutnih tveganj na mesečni ravni izračunava tvegano vrednost lastnega portfelja vrednostnih papirjev z metodo VAR (angl. *value at risk*). Pri tem uporablja predpostavko 99 % statistične stopnje zaupanja in mesečni ter letni časovni horizont. V netrgovalnem delu bilance se posebej meri in spremlja tudi valutno tveganje ter tveganje sprememb cen blaga, v kolikor se te vrste instrumentov nahajajo v netrgovalnem delu bilance.

Za izpolnjevanje kapitalskih zahtev za tržna tveganja se v celoti uporablja standardizirani pristop, to je metodologija, ki jo definira Sklep o tržnih tveganjih. Kapitalne zahteve, ki se izračunavajo in ATVP poročajo enkrat mesečno, vsebujejo kapitalne zahteve za: pozicijsko tveganje (za postavke trgovalne knjige), tveganje poravnave in kreditno tveganje nasprotne stranke (za postavke trgovalne knjige), tveganje preseganja največjih dopustnih izpostavljenosti na podlagi trgovanja (za postavke trgovalne knjige), valutno tveganje (za postavke netrgovalne in trgovalne knjige) in tveganje spremembe cen blaga (za postavke netrgovalne in trgovalne knjige).

Tabela 2: Kapitalna zahteva za tržno tveganje v 1000 €

Kapitalna zahteva za tržno tveganje	Poslovno leto 2006	Poslovno leto 2007	Poslovno leto 2008	Poslovno leto 2009
Standardizirani pristop*	100	35	30	40

Legenda: *Standardizirani pristop po Sklepu o tržnih tveganjih.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Družba je tržno tveganje opredelila v Pravilniku o strategijah, politikah in metodologijah prevzemanja tveganj in upravljanja s tveganji. Pridobil sem Pravilnik o trgovalni knjigi BPD, ki predstavlja izhodišče za ugotavljanje in merjenje tržnega tveganja v trgovalnem delu bilance. Družba je pravilno in popolno razkrila politiko ter cilje upravljanja s tveganji v zvezi s tržnim tveganjem, prav tako so razkritja skladna z notranjimi pravili. Družba ima v povezavi s pozicijskim tveganjem oblikovan Pravilnik določanja limitov na trgovalnih računih strank, na podlagi katerega uprava s sklepom vsakoletno določi skupni znesek dovoljenih limitov na ravni celotne družbe in za posamezno poslovalnico. Pri spremljanju valutnih tveganj družba uporablja metodo VAR, ki je opredeljena v Pravilniku o strategijah, politikah in metodologijah prevzemanja tveganj in upravljanja s tveganji. Pri tej metodi gre za merjenje verjetnosti tveganja izgube na posameznem portfelju. VAR je določen z odstotkom in vrednostjo ter opredeljuje možnost, da bo izguba tržne vrednosti portfelja v določenem časovnem okviru dosegla to vrednost. Tveganje poravnave in kreditno tveganje nasprotne stranke so v razkritjih razkrili posebej, kar je v skladu s Sklepom o razkritjih.

Družba za izračun kapitalske zahteve za tržno tveganje uporablja standardizirani pristop, ki je določen s Sklepom o tržnih tveganjih. S posebnimi revizijskimi postopki smo v času revizije pregledali izračun kapitalske zahteve za tržno tveganje s pomočjo standardiziranih obrazcev, in sicer:

- izračun kapitalske zahteve za pozicijsko tveganje dolžniških finančnih instrumentov;
- izračun kapitalske zahteve za pozicijsko tveganje lastniških finančnih instrumentov;
- izračun kapitalske zahteve za valutno tveganje in
- izračun kapitalske zahteve za tveganje poravnave.

Družba ne izračunava kapitalske zahteve za tveganje spremembe cen blaga, ker nima v posesti nobenega v Sklepu o izračunu kapitalske zahteve za tržna tveganja določenega blaga, niti izvedenih ali drugih finančnih instrumentov, ki se nanašajo na blago.

Družba poroča o veliki izpostavljenosti v Poročilu o veliki izpostavljenosti, vendar ne izračunava kapitalskih zahtev za tveganje preseganja največjih dopustnih izpostavljenosti iz trgovanja, ker ne presegajo omejitev iz Sklepa o veliki izpostavljenosti BPD, saj izpostavljenost ne presega 25 % kapitala BPD.

Vendar pa BPD v letnem poročilu ni pravilno razkrila kapitalske zahteve za tržno tveganje, saj je razkriti znesek napačen, in sicer je razkrito za 20.000 € preveč kapitalske zahteve.

4.1.5 Kreditno tveganje

Oddelek UTV izvaja analizo kreditnih izpostavljenosti v BPD, in sicer v njenih bilančnih ter nekaterih izvenbilančnih portfeljih, poleg tega pa razvija metode za njihovo čim bolj natančno merjenje ter obvladovanje.

Kreditno tveganje se meri prek redne dnevne spremljave izpostavljenosti družbe do izdajateljev vrednostnih papirjev, katerih dolžniške finančne instrumente ima v svoji bilanci, oziroma izpostavljenosti do nasprotnih strank, do katerih ima izpostavljenost v obliki depozitov in terjatev iz naslova posojil. Znotraj poslovanja se še posebej pozorno preverjajo bonitetne ocene institucij, smer sprememb bonitetnih ocen, velikost lastniškega kapitala družb, rezultati njihovega poslovanja.

Poleg tega so osnova za ugotavljanje tveganja neizpolnitve nasprotne stranke pri sklepanju poslov za svoj račun tudi pogodbeno razmerje med BPD ter nasprotno stranko ali izdajateljem, zakonska določila, pravila delovanja Klirinško depotne družbe v zvezi s poravnavo poslov in pravila izpolnitve obveznosti na organiziranem trgu, na katerih se trguje s finančnimi instrumenti.

Za izpolnjevanje kapitalskih zahtev za kreditna tveganja se v celoti uporablja standardizirani pristop, to je metodologija, ki jo definira Sklep o izračunu kapitalske zahteve za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu za borznoposredniške družbe (Uradni list RS, št. 106/2007, v nadaljevanju Sklep o kreditnem tveganju). Kapitalske zahteve za kreditno tveganje se izračunavajo ter ATPV poročajo enkrat mesečno ter vsebujejo kapitalske zahteve za: izpostavljenost do enot centralne ravni držav in do centralnih bank, regionalne ali lokalne ravni države, izpostavljenost do oseb javnega sektorja, izpostavljenost do multilateralnih razvojnih bank, mednarodnih organizacij, izpostavljenosti do institucij, podjetij, izpostavljenost iz naslova opravljanja storitev na drobno, zavarovanje z nepremičninami, zapadle postavke regulatorno zelo tvegane izpostavljenosti, izpostavljenosti iz naslova naložb v krite obveznice, pozicije v listinjenju, izpostavljenosti do institucij ali podjetij s kratkoročno bonitetno oceno, izpostavljenosti iz naslova naložb v odprte kolektivne naložbene podjeme in ostale izpostavljenosti.

Minimiziranje poravnalnega tveganja se dosega s pomočjo uporabe metode dostave nasproti plačila, kar pomeni, da BPD za svoj račun ali račun strank, obveznosti izpolnjuje šele potem ali hkrati s tem, ko to stori nasprotna stran v poslu ali ko dobi dovolj dobro zagotovilo o izpolnitvi.

Tabela 3: Kapitalska zahteva za kreditno tveganje v 1000 €

Kapitalska zahteva za kreditno tveganje	Poslovno leto 2006	Poslovno leto 2007	Poslovno leto 2008	Poslovno leto 2009
Standardizirani pristop*	200	145	150	130

Legenda: *Standardizirani pristop po Sklepu o kreditnih tveganjih

Družba za izračun kapitalske zahteve za kreditno tveganje uporablja standardizirani pristop. Kapitalska zahteva se izračuna v višini 8 % vsote tveganju prilagojenih zneskov izpostavljenosti, ki se računajo posebej za vsako izpostavljenost, za katero se ne računa kapitalska zahteva za tržna tveganja po Sklepu o tržnih tveganjih. Tveganju prilagojen znesek izpostavljenosti se

izračuna kot zmnožek vrednosti in uteži tveganja, ki so določena glede na kategorijo izpostavljenosti in stopnjo kreditne kvalitete. Pravila za določitev uteži in podrobnosti glede kapitalske zahteve za kreditno tveganje so določena v Sklepu o izračunu kapitalske zahteve za kreditna tveganja po standardiziranem pristopu za BPD.

Tabela 4: Tveganju prilagojena izpostavljenost iz naslova kreditnega tveganja v 1000 €

	Originalna vrednost izpostavljenosti	Tveganjem prilagojen znesek izpostavljenosti
Skupni znesek izpostavljenosti*	2.293	1.625

Legenda: *Standardizirani pristop po Sklepu o kreditnih tveganjih

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Družba je kreditno tveganje opredelila v Pravilniku o strategijah, politikah in metodologijah prevzemanja tveganj in upravljanja s tveganji. V razkritjih je ustrezno razkrito, da se z analizo v družbi ukvarja oddelek UTV. Prav tako so ustrezno in skladno z internimi pravilniki oblikovane politike in cilji upravljanja s tveganjem. V pravilniku so ustrezno oblikovani strategije prevzemanja tveganj in upravljanja s tveganji, proces upravljanja s tveganji, sistem notranjih kontrol in proces ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala. Prav tako so v oddelku UTV opravili Analizo tveganj, s katero so identificirali ključna tveganja v družbi. Družba se pri ugotavljanju neizpolnitve nasprotne stranke sklicuje na Splošna pravila poslovanja, zakonska določila in pravila delovanja Klirinško depotne družbe, kar je pravilno.

Oblikovali so tudi Priročnik o izračunu kapitala in kapitalskih zahtevah, ki je v pomoč pri izpolnjevanju obrazcev kapitalskih zahtev za kreditna tveganja. Družba za izračun kapitalske zahteve za kreditno tveganje uporablja standardizirani pristop, ki ga definira Sklep o kreditnem tveganju. Pri izračunavanju kapitalske zahteve za kreditno tveganje uporabljajo obrazec, ki je namenjen izračunu kapitalske zahteve za kreditno tveganje in kreditno tveganje nasprotne stranke po standardiziranem pristopu. Razkritja v letnem poročilu so skladna z obrazcem, ki je bil pregledan znotraj posebnih postopkov revizije. Razkritja so ustrezna.

4.1.6 Informacije o osebah, vključenih v razkritja

4.1.6.1 Razkritje firme BPD, ki je dolžna izvesti razkritja po Sklepu o razkritjih

BPD ni vključena v nadzor na konsolidirani podlagi znotraj EU, zato mora določbe omenjenega sklepa uresničevati na posamični podlagi.

4.1.6.2 Razkritje opisa razlik med konsolidacijo za računovodsko poročanje in konsolidacijo za potrebe nadzora na konsolidirani podlagi s kratkim opisom oseb: ki so polno konsolidirane; ki so sorazmerno konsolidirane; v katerih ima BPD naložbe, ki se odštevajo od kapitala; ki niso niti konsolidirane niti odštete od kapitala

BPD nima položaja v EU nadrejene BPD, prav tako ni podrejena v EU nadrejenemu finančnemu holdingu, zato ji ni potrebno opisati razlik med konsolidacijo za računovodsko poročanje in konsolidacijo za potrebe nadzora na konsolidirani podlagi.

4.1.6.3 Razkritje morebitnih trenutnih ali predvidenih dejanskih ali pravnih ovir za takojšnji prenos kapitala ali za poravnavo obveznosti med nadrejeno osebo in njenimi podrejenimi družbami

BPD izjavlja, da ne obstajajo morebitne trenutne ali predvidene dejanske ali pravne ovire za takojšnji prenos kapitala ali za poravnavo obveznosti med nadrejeno osebo in njenimi podrejenimi družbami.

4.1.6.4 Razkritje skupnega zneska, za katerega je kapital nižji od zahtevanega zakonskega minimuma za posamezne podrejene družbe, ki niso vključene v konsolidacijo in firmo oziroma firme teh podrejenih družbe

BPD ni vključena v konsolidacijo, prav tako ni podrejena oziroma nadrejena pravna oseba in nima pravnih podružnic.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Družba je pravilno razkrila firmo BPD in ostale informacije o osebah, vključenih v razkritja. Glede na predhodno opravljeno revizijo je družba ustrezno razkrila tudi informacijo o morebitnih pravnih ovirah za takojšen prenos kapitala ali poravnavo obveznosti med nadrejeno osebo in podrejenimi družbami. Razkritje je prav tako skladno s celotnim letnim poročilom.

4.1.7 Kapital

4.1.7.1 Razkritje ključnih informacij o posameznih sestavinah kapitala in lastnostih njihovih sestavin

4.1.7.2 Razkritje zneska in sestave temeljnega kapitala ter odbitnih postavk pri izračunu temeljnega kapitala

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: BPD ni razkrila ključnih informacij o sestavini kapitala skladno s Sklepom o izračunu kapitala. Prav tako ni razkrila zneska temeljnega kapitala in odbitnih postavk pri izračunu temeljnega kapitala. Ustrezno razkritje bi moralo biti sledeče:

Kapital BPD sestavljajo temeljni kapital z odbitnimi postavkami ter dodatni kapital I. Dodatni kapital I. predstavlja pozitiven presežek iz prevrednotenja.

Temeljni kapital na dan 31. 12. 2009 znaša 5.500.000 EUR in je sestavljen iz osnovnega kapitala, kapitalskih rezerv, zakonskih rezerv, prenesenega poslovnega izida ter pozitivnih presežkov iz prevrednotenja, zmanjšanih za odbitne postavke, ki so morebitni negativni poslovni izid med letom, negativni presežki iz prevrednotenja vrednostnih papirjev in neopredmetena dolgoročna sredstva. Dodatni kapital I znaša 2000 EUR in je sestavljen iz presežkov iz prevrednotenja vrednostnih papirjev, ki jih družba vodi po pošteni vrednosti prek kapitala, pri

čemer se upošteva obveznost za davke. V letu 2009 družba ni imela odbitnih postavk dodatnega kapitala I. Družba nima dodatnega kapitala II in morebitnih njegovih odbitnih postavk.

4.1.8 Minimalne kapitalske zahteve in proces ocenjevanja potrebnega notranjega kapitala v borznoposredniških družbah

4.1.8.1 Razkritje povzetka pristopa k ocenjevanju ustreznosti notranjega kapitala BPD, potrebnega z vidika njenih tekočih in načrtovanih dejavnosti

BPD skrbi, da je ocenjeni ustrezeni notranji kapital vedno usklajen z njeno sposobnostjo prevzemanja tveganj. Kot osnova za izračun ustreznega notranjega kapitala služi izračun kapitalske zahteve iz Sklepa o poročanju o kapitalu in kapitalskih zahtevah borznoposredniških družb (Uradni list RS, št. 106/2007, v nadaljevanju Sklep o kapitalu), ki se ga preverja in prilagaja s pomočjo uporabe simulacij prihodnjih poslovnih izidov prek različnih scenarijev razvoja in izvajanja poslovnih procesov ter vpliva poslovnega okolja na poslovanje. Na ta način se proces vključuje v sistem upravljanja tako, da rezultate procesa BPD uporablja pri sprejemanju poslovnih odločitev, odločitev glede upravljanja s tveganji ter odločitev glede notranje razporeditve ocenjenega ustreznega notranjega kapitala. Ocenjevanje ustreznosti notranjega kapitala in njegove razporeditve v BPD izvajajo enkrat letno ter ob vsaki pomembni spremembi izpostavljenost tveganjem.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Pristop k ocenjevanju ustreznosti notranjega kapitala BPD, potrebnega z vidika njenih tekočih in načrtovanih dejavnosti, je družba opisala v Priročniku o izračunu kapitala in kapitalskih zahtev in je skladno z razkritjem v letnem poročilu. Razkritje je ustrezno in skladno z notranjim pravilnikom.

4.1.8.2 Skupno razkritje zneska kapitalske zahteve za kreditno tveganje, kapitalske zahteve za tržna tveganja in kapitalske zahteve za operativno tveganje

Kapitalska zahteva za kreditno tveganje na dan 31. 12. 2009 znaša 130.000 EUR, kapitalska zahteva za tržna tveganja na dan 31. 12. 2009 znaša 40.000 EUR in kapitalska zahteva za operativno tveganje na dan 31. 12. 2009 znaša 260.000 EUR.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Znesek kapitalskih zahtev za kreditno tveganje, kapitalskih zahtev za tržna tveganja in kapitalskih zahtev za operativno tveganje sem preveril z ustreznimi poročevalskimi obrazci, ki sem jih obrazložil v predhodnih komentarjih. Razkritje kapitalske zahteve za tržna tveganja ni pravilno, saj so zahteve, izračunane s pomočjo standardiziranega obrazca, 20.000 €. Ostali kapitalski zahtevi sta pravilni in popolni.

4.1.9 Kreditno tveganje nasprotne stranke

Kreditno tveganje je tveganje, da dolжник ne bo mogel ali hotel plačati obresti ali vrniti glavnice ob njihovi zapadlosti. Kreditnemu tveganju je BPD izpostavljena tudi pri naložbah v dolžniške vrednostne papirje, vendar zaradi majhnega obsega tovrstnih naložb družba s tem tveganjem

posebej ne upravlja. V zvezi z izpostavljenostjo kreditnemu tveganju nasprotne stranke iz Sklepa o tržnih tveganjih je za BPD obvezujoče razkriti informacije, ki so navedene v naslednjih točkah.

4.1.9.1 Razkritje opisa politik zavarovanja premoženj

Proces obvladovanja kreditnega tveganja vključuje jasno opredeljen kreditni proces, ki definira odobritev kredita, spremljavo kredita, obravnavo problematičnih kreditov, proces zgodnjega odkrivanja povečanega kreditnega tveganja, proces razvrščanja dolžnikov in izpostavljenosti, obravnavo tveganja koncentracije, proces upravljanja, merjenja in ocenjevanja, spremljanja in obvladovanja kreditnega tveganja. Družba redno spremlja in ocenjuje sposobnost prevzemanja tveganj ter preverja ustreznost metodologije za ocenjevanje sposobnosti prevzemanja kreditnega tveganja.

Družba ločeno na dnevni ravni meri izpostavljenost do dveh vrst kreditnih tveganj, in sicer:

- kreditno tveganje v povezavi s krediti na podlagi posojilne pogodbe zajema spremljanje dnevne izpostavljenosti BPD do bank, katerih finančne obveznosti ima evidentirane v svoji bilanci;
- kreditno tveganje v povezavi z depoziti nasprotnim strankam za pokrivanje neplačanih obveznosti iz naslova nakupov finančnih instrumentov; v skladu s splošnimi pogoji poslovanja lahko BPD vpiše zastavno pravico na finančne instrumente, ki jih ima stranka na računu, če ne poravna obveznosti, kar ji omogoča prodajo instrumentov in poravnava obveznosti.

Oddelek UTV izvaja analize kreditnih izpostavljenosti v BPD v njenih bilančnih in izvenbilančnih portfeljih, zraven tega pa razvija metode za njihovo čim bolj natančno merjenje ter obvladovanje. Poleg tega so osnova za ugotavljanje tveganj neizpolnitve nasprotne stranke pri sklepanju poslov za svoj račun tudi pogodbeno razmerje med BPD ter nasprotno stranko ali izdajateljem, zakonska določila, pravila delovanja Klirinško depotne družbe v zvezi s poravnavo poslov in pravila izpolnitve obveznosti na organiziranih trgih, na katerih se trguje s finančnimi instrumenti.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Skladno s Sklepom o tržnih tveganjih mora BPD zagotavljati kapital za kreditno tveganje nasprotne stranke, za izpostavljenosti, ki izvirajo iz časovne neusklajenosti plačila in izročitve, izvedenih finančnih instrumentov, s katerimi se trguje na prostem trgu, in kreditnih izvedenih instrumentov, poslov začasne prodaje oziroma odkupa, posoje oziroma izposoje, poslov kreditiranja za povečanje trgovalnega portfelja, ki se nanašajo na finančne instrumente ali blago in posle z dolgim rokom poravnave. Družba se pri poslovanju ne poslužuje izvedenih finančnih instrumentov, zato ne razkriva virov izpostavljenosti, ki izvirajo iz tega naslova. Ostala razkritja opisov politik zavarovanja so ustrezna in skladna z naslednjimi pravili: Proces upravljanja s tveganji, Analiza tveganja, Splošni pogoji poslovanja in Pravilnik o strategijah, politikah in metodologijah prevzemanja tveganj in upravljanja s tveganji.

4.1.9.2 Razkritje opisa politik obvladovanja izpostavljenosti neugodnih gibanj

Družba obvladuje izpostavljenost zaradi neugodnih gibanj na osnovi podrobnejše spremljave kreditov, individualne obravnave problematičnih kreditov in s pomočjo procesa zgodnjega odkrivanja povečanega kreditnega tveganja. Družba izračunava kapitalske zahteve za kreditno tveganje in kreditno tveganje nasprotne stranke po standardiziranem pristopu, v skladu s Sklepom o kreditnem tveganju. Minimizziranje poravnalnega tveganja družba dosega s pomočjo uporabe metode »dostava nasproti plačilo«, kar pomeni, da BPD za svoj ali račun strank obveznosti izpolnjuje šele po tem ali hkrati s tem, ko to stori nasprotna stran v poslu ali ko dobi dovolj dobro zagotovilo za izpolnitev.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Družba je popolno in pravilno razkrila politike izpostavljenosti neugodnim gibanjem. Razkritja so skladna s predpisoma Splošni pogoji poslovanja in Proces upravljanja s tveganji.

4.1.9.3 Razkritje obravnave vpliva zneska zavarovanja s premoženjem, ki bi ga morala BPD zagotoviti v primeru znižanja kreditne bonitete

V primeru znižanja kreditne bonitete nasprotne stranke družba skladno s sprejetimi pravilniki in splošnimi pogoji poslovanja zahteva dodatno zavarovanje posla stranke. Znižanje kreditne bonitete se zazna v procesu ugotavljanja tveganja. Družba je obravnavano tematiko zajela v predpisih Proces upravljanja s tveganji in Splošni pogoji poslovanja.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Razkritje o vplivu zneska razkritja v zvezi z znižanjem kreditne bonitete je pravilno in popolno. Družba ima v predpisih Proces upravljanja s tveganji in Splošni pogoji poslovanja ustrezno oblikovano politiko za primer znižanja kreditne bonitete pri poslu s stranko.

4.1.9.4 Razkritja o bruto pošteni vrednosti pogodb, prihodkih iz pobota, pobotanih tekočih kreditnih izpostavljenostih, zavarovanjih s premoženjem, s katerimi razpolaga BPD in neto kreditni izpostavljenosti izvedenih finančnih instrumentov

BPD se pri poslovanju redko poslužuje poslov z uporabo izvedenih finančnih instrumentov, zato ne moremo govoriti o kreditni izpostavljenosti izvedenih finančnih instrumentov. V letu 2009, podobno kot v preteklosti, družba ni imela pomembnih poslov z izvedenimi finančnimi instrumenti in zato tudi ni imela posebnega pravilnika, ki bi določal ter opredeljeval postopke upravljanja s tveganji v zvezi z izvedenimi finančnimi instrumenti.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Neto kreditna izpostavljenost izvedenih finančnih instrumentov po Sklepu o razkritjih je kreditna izpostavljenost na podlagi poslov z izvedenimi finančnimi instrumenti, pri čemer je treba upoštevati ugodnosti iz prisilno izvršljivih pogodb o pobotu in ugodnosti iz dogovorov o zavarovanju s premoženjem. Razkritje je pravilno in popolno, saj se družba ne poslužuje poslovanja z izvedenimi finančnimi instrumenti.

4.1.9.5 Razkritja opisov metode izračuna vrednosti izpostavljenosti za izvedene finančne instrumente, poslov začasne prodaje oziroma odkupa, posoje oziroma izposoje vrednostnih papirjev ali blaga, poslov kreditiranja za povečanje trgovalnega portfelja in poslov z dolgim rokom poravnave, določenim v sklepu o tržnih tveganjih, ki jih uporablja

Znesek prometa poslov z izvedenimi finančnimi instrumenti je v letu 2009 znašal 0 in se jih BPD tudi v preteklosti ni posluževala, zato nima oblikovanih pravilnikov v povezavi z metodo izračuna izpostavljenosti za izvedene finančne instrumente.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Priloga I k Sklepu o tržnih tveganjih opredeljuje vrste izvedenih finančnih instrumentov, za katere mora BPD izračunavati vrednost izpostavljenosti s štirimi različnimi metodami, in sicer z metodo tekoče izpostavljenosti, metodo originalne izpostavljenosti, standardizirano metodo ali metodo notranjega modela. Družba ne izračunava vrednosti izpostavljenosti za izvedene finančne instrumente, saj v svojem portfelju in portfelju strank nima nobenega s priložo I opredeljenega izvedenega finančnega instrumenta.

4.1.9.6 Razkritja nominalnih vrednost kreditnih izvedenih finančnih instrumentov, ki se uporabljajo za varovanje in porazdelitev tekoče kreditne izpostavljenosti po vrstah kreditne izpostavljenosti

BPD se pri svojem poslovanju ne poslužuje uporabe kreditnih izvedenih finančnih instrumentov za varovanje in porazdelitev tekoče kreditne izpostavljenosti.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Pri pregledu poslovanja in portfeljev družbe sem ugotovil, da ne uporablja kreditnih finančnih instrumentov za varovanje in porazdelitev kreditne izpostavljenosti.

4.1.9.7 Razkritja nominalnih vrednosti poslov s kreditnimi izvedenimi finančnimi instrumenti, pri čemer mora biti ločeno prikazana vrednost teh instrumentov za lastni portfelj in ločeno prikazane vrednosti teh instrumentov za stranke; navedba vrst kreditnih izvedenih finančnih instrumentov, ki je nadalje razčlenjena na kupljene in prodane

Družba se pri svojem poslovanju običajno ne poslužuje poslov s kreditnimi izvedenimi finančnimi instrumenti, zato ne razkriva nominalnih vrednosti teh instrumentov in ne dela nadaljnjih klasifikacij.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Pri pregledu poslovanja in portfeljev družbe sem ugotovil, da družba ne uporablja kreditnih izvedenih finančnih instrumentov, zato je razkritje ustrezno.

4.1.10 Kreditno tveganje in tveganje zmanjšanja vrednosti odkupljenih terjatev

BPD odkupa terjatev, kljub temu da ga ZBan opredeljuje kot vzajemno priznано finančno storitev, ne uporablja kot ene izmed svojih poslovnih storitev. To je razlog, da BPD v povezavi s kreditnim tveganjem in tveganjem zmanjšanja vrednosti odkupljenih terjatev razkriva le splošne

informacije iz Sklepa o razkritjih. V zvezi z izpostavljenostjo kreditnemu tveganju in tveganju zmanjšanja vrednosti odkupljenih terjatev torej razkriva informacije, ki sledijo v naslednjih podtočkah.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: ZBan določa odkup terjatev kot eno izmed vzajemno priznanih finančnih storitev, ki pa so bolj značilne za banke kot BPD. Zaradi uporabnosti Sklepa o razkritjih so razkrili osnovne informacije tega člena, čeprav ne uporabljajo storitve odkupa terjatev, kakor sledi v nadaljevanju. Razkritje je zato smiselno.

4.1.10.1 Razkritja opredelitev zapadlih in oslabljenih postavk za računovodske namene in opis sprejete metodologije za določanje oslabitev in rezervacij

Terjatve vseh vrst se v začetku izkazujejo v zneskih, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da bodo plačane. Terjatve se zaradi oslabitve prevrednotijo, če njihova knjigovodska vrednost presega njihovo pošteno vrednost. Poštena vrednost je za BPD znesek, za katerega je mogoče zamenjati sredstvo, torej iztržljiva vrednost. Terjatve se zaradi odprave oslabitve prevrednotijo, če njihova poštena oziroma iztržljiva vrednost presega njihovo knjigovodsko vrednost. Za vsako vrsto terjatev se razkrivajo informacije o izpostavljenosti različnim vrstam tveganja ter o obsegu in vrsti finančnih instrumentov za varovanje pred tveganjem.

BPD prizna rezervacije, ko so zanje izpolnjeni pogoji v skladu s SRS 10.6., in sicer v breme ustreznih stroškov oziroma odhodkov. Rezervacije se oblikujejo na podlagi sklepa posloводства, v katerem so navedeni podatki o namenu rezervacije, znesku, vrsti stroškov oziroma odhodkov, ki jih oblikovanje rezervacij bremeni in ročnost rezervacije oziroma predvideni rok poravnave obveznosti, razen za rezervacije za jamstva. Dolgoročne rezervacije se oblikujejo za obveznosti, ki se bodo po predvidevanjih na podlagi obvezujočih preteklih dogodkov pojavile v obdobju, daljšem od leta dni, in katerih velikost je zanesljivo ocenjena. Vrednost dolgoročnih rezervacij je na koncu obračunskega obdobja enaka sedanji vrednosti izdatkov, ki so po predvidevanjih potrebni za poravnavo obveze.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Družba je v razkritjih pravilno in smiselno opredelila zapadle in oslabljene postavke za računovodske namene.

4.1.10.2 Razkritje skupnega zneska izpostavljenosti, zmanjšanega za oslabitve oziroma rezervacije, brez upoštevanja učinkov kreditnih zavarovanj, ter povprečni znesek izpostavljenosti v poročevalskem obdobju, razčlenjen po vseh kategorijah izpostavljenosti, in porazdelitev izpostavljenosti po pomembnih geografskih področjih, razčlenjenih na pomembne kategorije izpostavljenosti

Skupni znesek kreditne izpostavljenosti je predstavljen pod točko 4.1.5 oziroma v Tabeli 4. BPD ne porazdeljuje izpostavljenosti po geografskih področjih, kajti večino njenih strank predstavljajo fizične osebe, pri katerih bi bilo geografsko ločevanje nesmiselno.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Razkritje je pravilno. Podatki v Tabeli 4 so preverjeni. Družba ne vodi izpostavljenosti po geografskih področjih, ker posluje z individualnimi strankami in bi bilo takšna razčlenitev nesmiselna.

4.1.10.3 Razkritje porazdelitve izpostavljenosti glede na gospodarsko panogo ali vrsto komitentov, razčlenjenih na kategorije izpostavljenosti in razčlenitev vseh kategorij izpostavljenosti po preostali zapadlosti

V Tabeli 6 oziroma pri dodatnih razkritjih BPD, ki uporabljajo standardizirani pristop, so v BPD porazdelili izpostavljenosti glede na vrsto komitentov. Komitente so razdelili med državo, podjetja in zapadle postavke ter pri tem razčlenili izpostavljenosti tudi po preostali zapadlosti.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Razkritje je pravilno, saj so podatki v Tabeli 6 preverjeni in ustrezajo tudi razkritju pod točko 4.1.10.3.

4.1.10.4 Razkritja za pomembne gospodarske panoge ali vrste komitentov po stanju konec leta, podatki o zneskih zapadlih izpostavljenosti in zneskih oslabljenih izpostavljenosti, zneskih oslabitev in rezervacij ter zneskih ukinjenih oslabitev in rezervacij

Razkritja so v BPD že zajeli v Tabeli 5, kjer so razkrili zneske oslabitev in rezervacij na 31. 12. 2009, ter v Tabeli 6, kjer so razkrili zneske zapadlih izpostavljenosti.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Razkritje je pravilno, saj so podatki v Tabeli 5 preverjeni.

4.1.10.5 Razkritje zneska oslabljenih izpostavljenosti in zneska zapadlih izpostavljenosti, razčlenjenih glede na pomembna geografska območja, vključno z zneski oslabitev in rezervacij v zvezi z vsakim geografskim območjem, če je to mogoče

Družba zneskov oslabljenih izpostavljenosti in zneskov zapadlih izpostavljenosti ne razčlenjuje po geografskih območjih, zaradi razlogov, ki so navedeni pod točko 4.1.10.2.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Navedba je pravilna.

4.1.10.6 Razkritje prikaza sprememb oslabitev in rezervacij, pri čemer morata oba prikaza obsegati opis oslabitev in rezervacij po vrstah sredstev iz bilance stanja in zunajbilančne evidence, stanje oslabitev in rezervacij na začetku poročevalskega obdobja, znesek povečanja v poročevalskem obdobju, znesek zmanjšanja v poročevalskem obdobju, stanje oslabitev in rezervacij na koncu poročevalskega obdobja

Tabela 5: Gibanje oslabitev in rezervacij v €

Stanje oslabitev kratkoročnih finančnih naložb na dan 1. 1. 2009	300.000
Znesek povečanja/zmanjšanja v poročevalskem obdobju	30.000
Stanje oslabitev kratkoročnih finančnih naložb na dan 31. 12. 2009	330.000
Stanje oslabitev kratkoročnih poslovnih terjatev na dan 1. 1. 2009	20.000
Znesek povečanja/zmanjšanja v poročevalskem obdobju	10.000
Stanje oslabitev kratkoročnih poslovnih terjatev na dan 31. 12. 2009	30.000
Stanje oslabitev dolgoročnih poslovnih terjatev na dan 1. 1. 2009	0
Znesek povečanja/zmanjšanja v poročevalskem obdobju	12.000
Stanje oslabitev dolgoročnih poslovnih terjatev na dan 31. 12. 2009	12.000
Stanje rezervacij na dan 1. 1. 2009	15.000
Znesek povečanja/zmanjšanja v poročevalskem obdobju	5.400
Stanje rezervacij na dan 31. 12. 2009	20.400

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Tabela 5, ki razkriva spremembe oslabitev in rezervacij, sem preveril z delovnimi papirji iz revizije računovodskih izkazov ter z ostalim letnim poročilom. Razkrite informacije so ustrezne ter usklajene z letnim poročilom.

4.1.11 Dodatna razkritja BPD, ki uporabljajo standardizirani pristop

BPD izračunava kapitalsko zahtevo za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu, zato mora razkriti informacije iz naslednjih točk.

4.1.11.1 Razkritje firm imenovanih zunanjih bonitetnih institucij (ECAI) ali izvoznih agencij (ECA) in razlogov za njihovo morebitno zamenjavo

BPD uporablja pri izračunu kapitalskih zahtev bonitetne ocene zunanjih bonitetnih agencij Fitch in Standard & Poor's, ki jih v zadnjih dveh letih ni zamenjala. Zunanja bonitetna institucija je pravna oseba, ki izdeluje pooblašene in nepooblašene bonitetne ocene za namen ovrednotenja kreditnega tveganja.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Pridobil sem pogodbo o sodelovanju z zunanjimi bonitetnimi institucijami in potrdil, da je razkritje družbe pravilno. V družbi v zadnjih dveh letih niso menjali bonitetnih institucij.

4.1.11.2 Razkritje navedbe ECAI ali ECA, katerih bonitetne ocene so uporabljene pri posamezni kategoriji izpostavljenosti

BPD pri vseh kategorijah izpostavljenosti uporablja bonitetne ocene izbranih bonitetnih institucij. Kreditne institucije so imenovane v prejšnjem razkritju.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Pri preveritvi izračunov izpostavljenosti sem ugotovil, da družba konstantno uporablja omenjene bonitetne institucije.

4.1.11.3 Razkritje splošnega opisa procesa določanja uteži tveganja posameznim izpostavljenostim na podlagi razpoložljivih bonitetnih ocen dolžnika in njegovih finančnih instrumentov

Kot podlaga za proces določanja uteži tveganja posameznim izpostavljenostim na podlagi razpoložljivih bonitetnih ocen dolžnika in njegovih finančnih instrumentov se v celoti uporablja standardizirani pristop po Sklepu o kreditnem tveganju, ki natančno definira uteži za posamezno vrsto izpostavljenosti. Za namen tveganjem prilagojenih zneskov izpostavljenosti mora BPD vsako izpostavljenost, za katero v skladu s Sklepom o tržnih tveganjih ne izračunava kapitalske zahteve za tržna tveganja, razvrstiti v eno izmed kategorij izpostavljenosti, določenih v tem sklepu. Na kratko so to država, podjetja, zapadle postavke in ostalo. Tveganju prilagojeni znesek izpostavljenosti mora BPD izračunati za vsako posamezno izpostavljenost, in sicer kot produkt njene vrednosti, ki je določena v 3. členu sklepa, in uteži tveganja. Utež tveganja posamezne izpostavljenosti se določi glede na kategorijo izpostavljenosti, v katero je razvrščena, in glede na stopnjo kreditne kvalitete.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Uteži tveganja posameznim izpostavljenostim BPD so v skladu s Priročnikom o izračunu kapitala in kapitalskih zahtev. Razkritje je usklajeno s standardiziranim pristopom iz Sklepa o kreditnem tveganju.

4.1.11.4 Razkritje primerjave bonitetnih ocen posamezne imenovane ECAI in ECA s stopnjo kreditne kvalitete iz sklepa o standardiziranem pristopu, če gre za primerjavo, ki je Banka Slovenije javno ne objavlja

Za BPD je zahteva brezpredmetna.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Družba primerja bonitetne ocene s stopnjami kreditne kvalitete, ki jih objavlja Banka Slovenije.

4.1.11.5 Razkritje vrednosti izpostavljenosti brez upoštevanja učinkov kreditnih zavarovanj in vrednosti izpostavljenosti z upoštevanjem učinkov kreditnih zavarovanj, razčlenjenih po stopnjah kreditne kvalitete po standardiziranem pristopu v skladu s Sklepom o kreditnem tveganju in Sklepom o kreditnih zavarovanjih v borznoposredniških družbah (Uradni list RS, št. 106/2007, v nadaljevanju Sklep o kreditnem zavarovanju) ter vrednosti odbitnih postavk kapitala

Družba za izračun kapitalske zahteve za kreditno tveganje uporablja standardizirani pristop, zato kreditna zavarovanja upošteva pri izračunu prilagojenih zneskov izpostavljenosti za namene izračuna kapitalske zahteve za kreditno tveganje.

Tabela 6: Izpostavljenosti iz naslova kreditnega tveganja v € na dan 31. 12. 2009.

Postavka	Originalna izpostavljenost	Tveganju prilagojena izpostavljenost
Država	669.000	0
Podjetja	600.000	600.000
Zapadle postavke	5.000	6.000
Ostalo	1.019.000	1.019.000
Skupaj	2.293.000	1.625.000

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Družba za izračun kapitalske zahteve za kreditno tveganje uporablja standardizirani pristop, kar pomeni, da lahko, skladno s Sklepom o kreditnih zavarovanjih za BPD, kreditna zavarovanja upošteva pri izračunu prilagojenih zneskov izpostavljenosti za namene izračuna kapitalske zahteve za kreditno tveganje. S pomočjo obrazca Izračun kapitalske zahteve za kreditno tveganje in kreditno tveganje nasprotne stranke po standardiziranem pristopu sem preveril znesek originalne izpostavljenosti in tveganju prilagojene izpostavljenosti v Tabeli 6. Razkritje je ustrezno.

4.1.12 Dodatna razkritja BPD, ki uporablja pristop IRB

BPD uporablja standardizirani pristop za izračun kapitalskih zahtev za kreditno tveganje, zato dodatnih razkritij po Sklepu o razkritjih, ki uporabljajo pristop IRB, ne razkriva.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Družba uporablja standardizirani pristop za izračun kapitalskih zahtev, zato dodatnih razkritij za pristop IRB ne pripravlja. Razkritje je ustrezno.

4.1.13 Razčlenitev kapitalske zahteve za tržna tveganja

V izračunu kapitalske zahteve za tržna tveganja odpade določen izračunan znesek na posamezno vrsto tveganja. Tržno tveganje razdelimo v tveganje v povezavi z dolžniškimi finančnimi

instrumenti, tveganja v povezavi z lastniškimi finančnimi instrumenti in tveganji v povezavi s tujimi valutami. Kapitalska zahteva za tržno tveganje po vrstah tveganja na dan 31. 12. 2009 v evrih je opredeljena v Tabeli 7.

Tabela 7: Kapitalska zahteva za tržno tveganje po vrstah tveganj na dan 31. 12. 2009

Dolžniški finančni instrumenti	8.500
Lastniški finančni instrumenti	8.000
Tuje valute	3.000
Skupaj	20.000

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: S pomočjo standardiziranih obrazcev, sem preveril kapitalske zahteve za tržno tveganje po vrstah tveganja. Točnost, popolnost in obstoj obrazcev so potrdili člani revizijske skupine, ki je bila zadolžena za revidiranje BPD za leto 2009. Razkritja so pravilna in popolna.

4.1.14 Dodatna razkritja BPD, ki uporabljajo notranje modele za izračun kapitalske zahteve za tržna tveganja

BPD ne uporablja notranjih modelov za izračun kapitalske zahteve za tržna tveganja.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Družba uporablja standardizirani pristop za izračun kapitalskih zahtev, zato dodatnih razkritij za pristop IRB ne pripravlja.

4.1.15 Naložbe v lastniške vrednostne papirje, ki niso vključeni v trgovalno knjigo

4.1.15.1 Razkritje glede namena naložb, vključno z odnosom do kapitalskih dobičkov in strateških razlogov, uporabljene računovodske tehnike in metode vrednotenja ter morebitne spremembe računovodskih usmeritev

Naložbe v lastniške vrednostne papirje, ki niso vključene v trgovalno knjigo, zajemajo naložbe v tržne vrednostne papirje, ki niso namenjeni trgovanju, in netržne vrednostne papirje. Če namen trgovanja ne temelji na ustreznih strategijah, politikah in postopkih, ki jih je BPD uvedla z namenom upravljanja naložb in portfeljev, potem taka naložba ne gre v trgovalno knjigo. Navadno gre za dolgoročno strateško naložbo, za katero družba presodi, da ni namenjena prodaji v bližnji prihodnosti, ampak ima strateški namen. Običajno del lastnega portfelja, naloženega v obveznice, prav tako ni vključen v trgovalno knjigo.

BPD ima manjšinski delež v družbi Podjetje 1, ki je njen strateški partner na področju dobave informacijske tehnologije. Naložba je vodena v skupini razpoložljivo za prodajo in je vrednotena po nabavni vrednosti.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: BPD je ustrezno razkrila namen naložbe v vrednostne papirje, ki niso vključeni v trgovalno knjigo. Družba ima za potrebe uporabe trgovalne knjige sprejet Pravilnik o trgovalni knjigi, ki med drugim določa tudi kriterije za uvrstitev naložb v trgovalno knjigo. Razkritje je ustrezno in usklajeno s pravilnikom.

4.1.15.2 Razkritje knjigovodske vrednosti naložb, poštene vrednost naložb in za vrednostne papirje, s katerimi se trguje na borzi, primerjave s tržno ceno, če se slednja bistveno razlikuje od poštene vrednosti

BPD ima 5 % delež v kapitalu družbe Podjetje 1, knjigovodska vrednost tega deleža na dan 31. 12. 2009 znaša 17.500 EUR. Celotni kapital družbe Podjetje 1 je na dan 31. 12. 2009 znašal 350.000 EUR. Družba v splošnem določi pošteno vrednost tržnih naložb tako, da upošteva vrednost na borzi na presečni datum. Pri netržnih naložbah BPD pridobi cenitev pooblaščenega ocenjevalca, ki je potrebna predvsem, kadar test vrednosti pokaže, da je potrebno finančno naložbo slabiti.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Razkrita vrednost naložb je skladna z delovnimi papirji revizije in poslovnim delom letnega poročila. Tudi razkritje politike določanja poštene vrednosti naložb je ustrezno. Razkritje je torej pravilno in popolno.

4.1.15.3 Razkritje vrste, narave in zneska izpostavljenosti iz naslova vrednostnih papirjev, s katerimi se trguje na borzi, izpostavljenosti iz naslova naložb v kapital nejavnih družb, če so dovolj razpršene, in druge izpostavljenosti

BPD ima 5 % vložek v Podjetju 1, ki je družba z omejeno odgovornostjo, zato ne prihaja do izpostavljenosti iz naslova vrednostnih papirjev, ki kotirajo na borzi.

Tabela 8: Naložbe, ki niso vključene v trgovalno knjigo

	Dolgoročne finančne naložbe (nejavne družbe)
Knjigovodska vrednost naložb	17.500
Poštena vrednost naložb	-
Izpostavljenost	0,5 %
Kumulativno realizirani kapitalski dobički/izgube iz prodaje naložb v lastniške vrednostne papirje	0

4.1.15.4 Razkritje kumulativno realiziranih dobičkov in izgub iz prodaje naložb v lastniške vrednostne papirje v poročevalskem obdobju

V poročevalskem obdobju v BPD niso realizirali dobičkov in izgub v povezavi z omenjeno naložbo.

4.1.15.5 Razkritje skupnega zneska nerealiziranih dobičkov ali izgub in kateri koli od teh zneskov, ki ga BPD vključuje v temeljni ali dodatni kapital I

V zvezi z naložbami v lastniške vrednostne papirje, ki niso vključeni v trgovalno knjigo, ni bilo nikakršnih nerealiziranih dobičkov ali izgub vključenih v temeljni ali dodatni kapital I.

REVIZORJEVE UGOTOVITVE: BPD nima dobičkov ali izgub iz omenjene naložbe. Družba je podatke iz točk 4.1.15.3, 4.1.15.4 in 4.1.15.5 zajela v razpredelnici, predstavljeni s Tabelo 8. Podatke sem preveril z delovnimi papirji iz opravljene revizije in ugotovil, da so razkritja pravilna in popolna.

4.1.16 Obrestno tveganje iz postavk, ki niso vključene v trgovalno knjigo

4.1.16.1 Razkritje narave obrestnega tveganja in ključnih predpostavk, vključno s predpostavkami o predčasnih odplačilih kreditov in gibanju vpoglednih vlog, ter merjenje pogostosti tveganja spremembe obrestne mere

Obrestno tveganje iz postavk, ki niso vključene v trgovalno knjigo, je minimalno in je posledica poslovanja s kupci in dobavitelji ter denarnih stanj na računih, ki so prehodne narave.

4.1.16.2 Razkritje vpliva na prihodke oziroma drugo mero vrednosti, uporabljeno pri upravljanju obrestnega tveganja v primeru naglega zvišanja ali znižanja mere po pomembnejših valutah

Vpliv na prihodke v primeru naglega zvišanja in znižanja obrestne mere je minimalen in ne vpliva pomembneje na poslovanje.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: Družba ocenjuje, da je obrestno tveganje postavk, ki niso vključene v trgovalno knjigo, zanjo nepomembno, zaradi česar je njihov vpliv na prihodke zanemarljiv. Razkritji sta ustrezni.

4.1.17 Listinjenje

BPD se pri svojem poslovanju ne poslužuje instituta listinjenja za prerazporejanje kreditnega tveganja, zato po Sklepu o razkritjih ne razkriva predvidenih informacij.

4.1.18 Kreditna zavarovanja

Sklep o razkritjih določa, da mora BPD razkriti sledeče informacije: razkritje politike in procesov za uporabo bilančnega pobota ter obsega uporabe te vrste zavarovanja; razkritje politike in procesov za vrednotenje zavarovanja s premoženjem in upravljanje z njim; razkritje opisa glavnih vrst zavarovanja s premoženjem, ki jih BPD sprejema; razkritje pomembnejših vrst dajalcev osebnih jamstev in nasprotnih strank v poslih s kreditnimi izvedenimi finančnimi instrumenti ter njihovo boniteto, razkritje informacij o koncentraciji tržnega ali kreditnega tveganja po tipih zavarovanj; razkritje za BPD, ki za izračun kapitalske zahteve za kreditno tveganje uporablja standardizirani pristop ali pristop IRB, za vsako kategorijo izpostavljenosti,

skupno vrednost izpostavljenosti (po bilančnem pobotu, če se slednji uporablja), ki je zavarovana s premoženjem in to po uporabi prilagoditev za nestanovitnost; za vsako kategorijo izpostavljenosti razkrije skupne vrednosti izpostavljenosti (po bilančnem pobotu, če se slednji uporablja), ki je zavarovana z osebnimi jamstvi ali kreditnimi izvedenimi finančnimi instrumenti.

BPD ne uporablja finančnega pobota oziroma pobota medsebojnih terjatev med BPD in dolžnikom kot oblike kreditnega zavarovanja.

BPD za izračun tveganju prilagojenih zneskov izpostavljenosti uporablja standardizirani pristop, kar je pomembno pri določitvi oblike zavarovanj s premoženjem. Družba v procesu vrednotenja zavarovanj s premoženjem najprej izbere primerne oblike kreditnih zavarovanj in minimalne zahteve za njihovo priznanje ter nato izračuna učinke zmanjšanja kreditnega tveganja zaradi upoštevanja kreditnih zavarovanj.

BPD za zavarovanje kreditov uporablja le zastavo finančnih instrumentov. Zastavo razpoložljivih finančnih instrumentov skladno s kreditno bančno pogodbo odobri uprava s svojim sklepom. Zastavna pravica se vpiše na zastavljeni finančni instrument pri KDD, ki vodi register lastništva finančnih instrumentov. Kreditne pogodbe med družbo in banko vsebujejo »*pari passu* klavzulo«, ki veleva enako razmerje med zneskom kredita in zneskom zavarovanja pri vseh bankah.

BPD se za zavarovanje kreditov ne zavaruje z osebnimi jamstvi in izvedenimi finančnimi instrumenti. Zavarovanje kreditov poteka skladno z bančno pogodbo, in sicer z uporabo tržnih in netržnih finančnih instrumentov, ki se glede na tržno vrednost količinsko usklajujejo tudi med trajanjem kreditnih pogodb.

Zaradi uporabe zavarovanj s finančnim premoženjem in medsebojnega vpliva med temi zavarovanji in celotnim profilom tveganosti BPD, lahko pride do tveganja koncentracije tržnega ali kreditnega tveganja. Izhodišče za ugotavljanje in merjenje tržnega tveganja predstavlja Pravilnik o trgovanju knjigi. Tržno tveganje se meri prek rednega spremljanja cen vrednostnih papirjev. Kreditno tveganje se meri prek dnevne spremljave izpostavljenosti BPD do izdajateljev vrednostnih papirjev. V letu 2009 ni prišlo do koncentracije tržnega ali kreditnega tveganja. BPD ima oblikovano sodilo, po katerem ocenjujejo, da se koncentracija kreditnega tveganja pojavi, kadar vsota kreditov posamezne finančne institucije presega 30 odstotkov vseh finančnih obveznosti. Koncentracija tržnega tveganja se pojavi, ko vsota posameznega tržnega vrednostnega papirja za zavarovanje kreditov s finančnim premoženjem, predstavlja 30 odstotkov celotnega zavarovanja in bi sprememba tečaja lahko bistveno vplivala na razmerje med kreditom in potrebnim zavarovanjem.

Skladno z obrazcem Izračun kapitalske zahteve za kreditno tveganje in kreditno tveganje nasprotne stranke predstavlja izpostavljenost zaradi zavarovanja 100.000 EUR.

Družba za zavarovanje ne uporablja osebnih jamstev in izvedenih finančnih instrumentov, zato ne izračunava te vrste izpostavljenosti.

REVIZORJEVA UGOTOVITEV: BPD se pri svojem poslovanju ne poslužuje listinjenja za prerezporejanje kreditnega tveganja, zato ne razkriva informacij v zvezi s tem institutom.

Družba ne uporablja bilančnega pobota kot instrumenta kreditnega zavarovanja, zato je razkritje ustrezno.

Procesi in politike za vrednotenje s premoženjem so opredeljene v Pravilniku o strategijah, politikah in metodologijah prevzemanja tveganj in upravljanja s tveganji. Razkritja so skladna s pravilnikom in ustrezna.

Razkritje glede opisa glavnih vrst zavarovanja s premoženjem je ustrezno, kar sem lahko preveril s pregledom delovnih papirjev izvenbilančne evidence iz redne revizije.

Družba ne zavaruje kreditov z osebnimi jamstvi in izvedenimi finančnimi instrumenti, zato je razkritje pravilno.

Pravilnik o trgovalni knjigi, ki ga je oblikovala družba, natančno opredeljuje koncentracijo tržnega in kreditnega tveganja, zato lahko potrdim, da je razkritje v zvezi s koncentracijo tržnega in kreditnega tveganja ustrezno.

Razkritje izračuna kapitalske zahteve za kreditno tveganje in kreditno tveganje nasprotne stranke je ustrezno in pravilno, saj sem ugotovil, da je skladno s standardnim obrazcem, ki je namenjen izračunu kapitalske zahteve za kreditno tveganje.

Razkritje v povezavi z osebnimi jamstvi je ustrezno, saj družba ne uporablja zavarovanj kreditov z osebnimi jamstvi in kreditnimi izvedenimi finančnimi instrumenti.

4.1.19 Preveritev, ali BPD objavlja vsa razkritja vsaj enkrat letno

Družba razkritja objavlja enkrat letno v letnem poročilu, zato ji skladno s Sklepom o razkritjih razkritij ni potrebno objavljati posebej.

4.1.20 Preveritev, ali BPD v skladu s svojimi politikami o razkritjih določene informacije razkriva pogosteje kot enkrat letno, in presoja o primernosti teh informacij

Družba v svojih politikah ni opredelila nobene informacije, ki bi jo bilo potrebno objavljati večkrat na leto. V skladu z revizijsko presojo je razkrivanje informacij v BPD ustrezno.

4.2 Revizijske ugotovitve

Pri pregledu dodatnih razkritij v letnem poročilu sem ugotovil, da je družba, razen v nadaljevanju obrazloženih nepravilnosti, ustrezno opredelila bistvene zaupne informacije ter poslovne skrivnosti, merila za opustitev razkritij, merila za pogostost razkritij ter obseg razkritih informacij.

Ugotovil sem, da:

- je BPD napačno razkrila znesek kapitalske zahteve za tržno tveganje in

– ni razkrila ključnih informacij o sestavinah kapitala.

Pri pregledu dodatnih razkritij v letnem poročilu BPD sem ugotovil, da je znesek kapitalске zahteve za tržno tveganje razkrit v drugačnem znesku, kot je bilo ugotovljeno ob redni letni reviziji. Ker gre za napako sestavljavca letnega poročila in za pomembno informacijo BPD, ocenjujem napako kot pomembno.

S pomočjo v prilogi priloženega vprašalnika razkritij sem ugotovil, da je družba opustila razkritje v povezavi z razkritji ključnih informacij o posameznih sestavinah kapitala in lastnostih njihovih sestavin ter prav tako razkritje zneska in sestave temeljnega kapitala ter odbitnih postavk pri izračunu temeljnega kapitala. Omenjena opustitev razkritja za družbo prav tako predstavlja pomembno napako.

Podprto z ugotovitvami, pridobljenimi z revizijskimi postopki, poslovodstvu BPD priporočam, da razkritja dopolni oziroma napake popravi. V primeru, da bodo popravki opravljeni in posledično v letnem poročilu v zvezi z razkritji ne bo nepravilnosti, bomo BPD revizorjevo mnenje izdali brez pridržkov, v primeru, da poslovodstvo razkritij ne bo pripravljeno dopolniti in popraviti, bo zaradi njihovega pomena za BPD izraženo mnenje s pridržki, ki bodo pojasnjeni v ustreznem pojasnjevalnem odstavku o pomanjkljivih in napačnih razkritjih.

SKLEP

BPD uvrščamo med finančne posrednike, ki opravljajo izključno posredniško funkcijo in pri prenosu sredstev med posameznimi subjekti ne prihaja do kvalitativne transformacije sredstev. BPD kot finančna institucija nastopa predvsem na področju neposrednih financ, saj je njena glavna funkcija pridobivanje in posredovanje informacij, s katerimi trguje in omogoča povezovanje zainteresiranih oseb.

Revidiranje BPD poteka v skladu z ZTFI, ZBan, ZRev, ZGD, MRS, sklepi ATVP in stališči Inštituta, kar posledično pomeni, da revizor pri svojem delu poleg klasične revizije opravi tudi posebne postopke, ki so skladni s prej omenjeno zakonodajo. Spremembe revizijskega dela prinašajo zahtevo po dodatnih opravilih tudi na področje razkritij BPD v letnem poročilu.

Od leta 2008 morajo BPD, ki so po ZTFI zavezane k uporabi Sklepa o razkritjih, v posebnem razdelku letnega poročila razkriti dodatne informacije, ki zadevajo predvsem politiko in cilje upravljanja s tveganji. Dodatna razkritja uporabnikom letnih poročil BPD omogočajo vpogled v informacije, ki so bile do sedaj predmet notranjih pravilnikov in internih pravil poslovanja.

Posledica novega ZTFI, ki je ustrezno usklajen z direktivami Evropske Unije, je, da je ATVP z namenom ureditve situacije na področju poročanja o kapitalskih zahtevah, obliki in vsebini ter revidiranja letnih poročil BPD pripravil podzakonske sklepe, ki med drugim urejajo pravila poslovanja BPD in revizijsko delo glede razkritij.

Cilj diplomske naloge, torej opisati postopke revidiranja razkritij, sem dosegel s pregledom zakonodaje na tem področju, oblikovanjem praktičnega primera razkritij in revizijskimi ugotovitvami pregleda razkritij.

Pri pregledu zakonov, podzakonskih aktov in stališč sem se osredotočil na opis področij, ki zadevajo predvsem temo diplomske naloge, ter poskušal čim bolj smiselno povezati teoretične zahteve s prakso.

Revidiranje dodatnih razkritij je potekalo na podlagi postavljanja revizijskih ciljev in opredeljenih revizijskih postopkov ter s pomočjo vprašalnika o razkritjih, ki je predstavljen v prilogi. Revizijski vprašalnik je najbolj običajen pripomoček za preveritev popolnosti in obstoja razkritij, s katerim lahko tudi v praksi najhitreje in najnatančneje zadostimo revizijskima ciljema preveritve točnosti in usklajenosti razkritij z zakonsko podlago. Doseganje omenjenih revizijskih ciljev sem zagotovil s standardnim revizijskim pregledom razkritij in komentiranjem le-teh. Komentarji se osredotočajo na pravilnost razkritja in njegovo skladnost z zakonodajo.

Ugotovitve diplomskega dela so, da družba ni pravilno, točno, popolno in skladno z zakonodajo razkrila vseh informacij v letnem poročilu, zato sem predlagal popravke letnega poročila. Če bo BPD ugotovljene napake odpravila, bodo dodatna razkritja sledila Sklepu o razkritjih ter bodo usklajena z v družbi oblikovanimi pravilniki, kar pomeni, da bo revizorjevo mnenje izraženo brez pridržkov. Če napake ne bodo delno ali v celoti odpravljene, bo treba mnenje ustrezno prilagoditi. Kakšna bo vrsta prilagoditve revizorjevega mnenja je odvisno od tega, v kakšnem obsegu in katere napake bodo odpravljene.

Namen diplomske naloge je bil prikazati, da so – zlasti v primeru finančnih institucij, med katere spadajo tudi BPD – pri razkritjih, poleg numeričnih informacij, pomembna tudi ostala razkritja, ki osvetljujejo pomemben del poslovanja, zato jih je treba pozorno prebrati in pregledovati.

Pri tem pa bi želel opozoriti, da je tudi za razmeroma poučene investitorje (npr. take z zaključeno visoko ekonomsko izobrazbo) obseg razkritij tolikšen, da bralec glede na »ogromno število dreves ne vidi več osnovnih lastnosti gozda«. Zato je branje mojega diplomskega dela lahko tudi koristna spodbuda bralcem – tudi regulatorjem – k razmišljanju, katera so tista bistvena razkritja, ki bi jih bilo dejansko treba zagotoviti, brez nepotrebnega večkratnega prikazovanja enakih informacij na drug način.

LITERATURA IN VIRI

1. Brain, A. D. (1981). *The economics of the financial system*. Oxford: Martin Robertson & Company Ltd.
2. Boyton, W., & Johnson, R. (2006). *Modern Auditing* (8th ed.). Massachusetts: Hermitage Publishing Services.
3. Direktiva 2004/109/ES Evropskega parlamenta in Sveta o uskladitvi zahtev v zvezi s preglednostjo informacij o izdajateljih, katerih vrednostni papirji so sprejeti v trgovanje na reguliranem trgu, in o spremembi Direktive 2001/34/ES. *Uradni list Evropske unije* št. 390/38, 31.12.2004.
4. Direktiva 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta o trgih finančnih instrumentov in o spremembah direktiv Sveta 85/611/EGS, 93/6/EGS in Direktive 2000/12/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter o razveljavitvi Direktive Sveta 93/22/EGS. *Uradni list Evropske unije* št. 145, 30.4.2004.
5. Direktiva 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta o obveznih revizijah za letne in konsolidirane računovodske izkaze, spremembi direktiv Sveta 78/660/EGS in 83/349/EGS ter razveljavitvi Direktive Sveta 84/253/EGS. *Uradni list Evropske unije* št. L 157/87, 17.5.2006.
6. Direktiva 2007/44/ES o spremembah Direktive Sveta 92/49/EGS in direktiv 2002/83/ES, 2004/39/ES in 2006/48/ES glede postopkovnih pravil in ocenjevalnih meril za skrbno oceno pri pridobitvah in zvišanju deležev v finančnem sektorju. *Uradni list Evropske unije* št. 274, 21.9.2007.
7. Fabbozzi, F. J., & Modigliani, F. (1992). *Capital markets, Institutions and instruments*. London: Practice-Hall International (UK) Limited London.
8. Jazbec, S. (2006). *Gradivo za vaje za mednarodne finance*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
9. Johnson, H. J. (2000). *Global financial institutions and markets*. Massachusetts: Blackwell Publishers Inc.
10. Kidwell, D. S., Peterson, R. L., & Blackwell, D. W. (1987). *Financial Institution, markets and money*. (3rd ed.). Orlando: The Dryden Press.
11. Kidwell, D. S., Peterson, R. L., & Blackwell D. W. (1997). *Financial Institution, markets and money*. (6th ed.). Orlando: The Dryden Press.
12. Koletnik, F. (2005). *Revidiranje*. Maribor: Ekonomsko poslovna fakulteta.
13. Mishkin, F. S. (1994). *The Economics of Money, Banking and Financial Markets*. (3rd ed.). New York: Harper Collins Inc.
14. Mishkin, F. S., & Eakins, S.G. (1998). *Financial Markets and Institutions*. (2nd ed.). Massachusetts: Addison-Wesley.
15. Mramor, D. (1992). *Osnove poslovnih financ I*. Ljubljana. Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani.
16. *Predlog Zakona o trgu finančnih instrumentov*. Najdeno 30. junija. 2009 na spletnem naslovu www.racunovodja.com/clanki.asp?clanek=1665
17. Prohaska, Z. (2004). *Finančni trgi*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta v Ljubljani.

18. Sklep o izračunu kapitalne zahteve za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu za borznoposredniške družbe. *Uradni list RS* št. 106/2007, 74/09, 81/09.
19. Sklep o izračunu kapitalne zahteve za operativno tveganje za borznoposredniško družbo. *Uradni list RS* št. 106/2007.
20. Sklep o izračunu kapitalne zahteve za tržna tveganja za borznoposredniške družbe. *Uradni list RS* št. 106/2007, 74/2009.
21. Sklep o kreditnih zavarovanjih za borznoposredniške družbe. *Uradni list RS* št. 106/2007, 74/09.
22. Sklep o obsegu in vsebini dodatnega revizijskega pregleda glede izpolnjevanja pravil o upravljanju s tveganji v borznoposredniških družbah. *Uradni list RS* št. 74/09.
23. Sklep o obsegu in vsebini revizijskega pregleda in revizorjevega poročila borznoposredniške družbe. *Uradni list RS* št. 106/2007.
24. Sklep o poročanju o kapitalu in kapitalskih zahtevah borznoposredniških družb. *Uradni list RS* št. 106/2007, 74/09.
25. Sklep o razkritjih s strani borznoposredniških družb. *Uradni list RS* št. 106/2007.
26. Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o razkritjih s strani borznoposredniških družb. *Uradni list RS* št. 74/2009.
27. Slovenski inštitut za revizijo. *Stališče 11: Dodatni revizijski pregled glede izpolnjevanja pravil o upravljanju s tveganji v borznoposredniških družbah*. Slovenski inštitut za revizijo. 2. redna seja dne 21. 12. 2009. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
28. Smrekar, T. (2007, 9. avgust). *Igralci na kapitalnem trgu z novim zakonom*. Najdeno 30. junija 2009 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/188341/Igralci-na-kapitalnem-trgu-z-novim-zakonom>
29. Statistični urad Republike Slovenija – *Standardna klasifikacija dejavnosti*. Najdeno 30. avgusta 2009 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/klasje/klasje.asp>
30. Strehovec, G. (2006, 22. 6.). *MIFID in razvrščanje strank*. GV Založba. Najdeno 29. septembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.ius-software.si/baze/lite/b/p615/2006/lite77740057tt1693782663.htm?source=search>
31. Zakon o bančništvu (ZBan-1). *Uradni list RS* št. 131/2006, 1/2008, 109/2008, 19/2009, 98/2009.
32. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1). *Uradni list RS* št. 42/2006, 60/2006 popr., 27/2007-ZDSU-B, 33/2007-ZSReg-B, 67/2007-ZTFI, 100/2007 popr., 10/2008, 68/2006, 23/2009 Odl. US: U-I-268/06-35, 42/2009, 65/2009-UPB3, 83/2009 Odl. US: U-I-165/08, Up-1772/08-14, Up-379/09-8.
33. Zakon o revidiranju (ZRev-2). *Uradni list RS* št. 11/2001, 118/2005 Odl. US: U-I-219/03-25, 42/2006 popr., 65/2008-ZRev-2, 31/2009 Odl. US: U-I-308/07-31, Up 1094/06.31, 46/2009 Odl. US: U-I-199/07-11, Up- 2214/07-11.
34. Zakon o trgu finančnih instrumentov. *Uradni list RS* št. 67/2007, 100/2007 popr., 69/2008, 40/2009.

PRILOGA 1: VPRAŠALNIK O RAZKRITJIH ZA POSEBNA RAZKRITJA BORZNOPOSREDNIŠKIH DRUŽB – PO SKLEPU O RAZKRITJIH

CILJ: cilj vprašalnika razkritij je zagotoviti, da so informacije, ki jih mora borznoposredniška družba, skladno s 7. členom Sklepa o razkritjih s strani borznoposredniške družbe, razkriti v polnem obsegu.

POSTOPEK: s pomočjo letnega poročila oziroma javne objave informacij, v primeru da družba razkritij po 7. členu Sklepa o razkritjih s strani borznoposredniške družbe ne objavlja v letnem poročilu, preveri, če je BPD skladno s prej omenjenim sklepom razkrila vse potrebne informacije.

LEGENDA: ✓ – družba je informacijo razkrila,

✗ – družba informacije ni razkrila,

N/A – informacije družbi zaradi narave poslovanja ni potrebno razkriti.

I. SPLOŠNI DEL:

1. (1. ČLEN) Ali je BPD oblikovala jasno politiko za izpolnjevanje zahtev glede razkritij in vzpostavila ter uresničila politike za ocenjevanje ustreznosti teh razkritij, ki obsegajo tudi presojo in preverjanje ustreznosti vsebine in pogostnosti teh razkritij?

✓

2. (4. ČLEN) Ali mora BPD, ki ni vključena v nadzor na konsolidirani podlagi znotraj EU, zahteve tega sklepa izpolnjevati na posamični podlagi?

✓

3. (5. ČLEN) Ali je obravnavana BPD pomembno podrejena BPD iz tretjega odstavka 4. člena Sklepa o razkritjih s strani BPD?

N/A

4. (6. ČLEN) Ali ima BPD dovoljenje ATVP za celotno ali delno opustitev razkritij po Sklepu o razkritjih?

N/A

5. (7. ČLEN) Ali je družba objavila posebna razkritja enkrat letno?

✓

6. (7. ČLEN) Ali je družba zaradi zaupnosti informacij opustila razkritje informacije?

✓

7. (7. ČLEN) Ali je ATVP od družbe zahtevala podrobnejša razkritja posamezne informacije?

N/A

8. (8. ČLEN) Ali je družba katero izmed informacij razkrila več kot enkrat letno?

N/A

II. POMEMBNEJŠA RAZKRITJA PO SKLEPU O RAZKRITJIH

9. (9. ČLEN) Ali je BPD razkrila politiko in cilje upravljanja s tveganji za vsako vrsto tveganj posebej, vključno z razkritji, ki izhajajo iz 10. do 25. člena tega Sklepa o razkritjih?

✓

10. (9. ČLEN) Ali razkritja iz prejšnje točke vključujejo:

(a) strategije in procese za upravljanje s tveganji,

✓

(b) strukturo in organizacijo ustreznih funkcij upravljanja s tveganji ali druge ustrezne rešitve,

✓

(c) obseg in naravo poročanja o tveganjih in sistemov merjenja tveganj,

✓

(d) politike za varovanje pred tveganji in za njihovo zmanjševanje ter strategije in procese za spremljanje učinkovitosti načinov za varovanje pred tveganji in njihovo zmanjševanje.

✓

11. (10. ČLEN) Ali je BPD razkrila naslednje informacije o osebah, vključenih v razkritja:

(a) firmo BPD, ki je dolžna izvesti razkritja po tem sklepu;

✓

(b) opis razlik med konsolidacijo za računovodsko poročanje in konsolidacijo za potrebe nadzora na konsolidirani podlagi s kratkim opisom oseb, ki so zajete v konsolidacijo;

✓

(c) morebitne trenutne ali predvidene dejanske ali pravne ovire za takojšnji prenos kapitala ali za poravnavo obveznosti med nadrejeno osebo in njenimi podrejenimi družbami;

✓

(d) skupni znesek, za katerega je kapital nižji od zahtevanega zakonskega minimuma za posamezne podrejene družbe, ki niso vključene v konsolidacijo, in firmo oziroma firme teh podrejenih družb.

✓

12. (11. ČLEN) Ali je družba razkrila informacije o posameznih sestavinah kapitala in lastnostih njihovih sestavin?

×

13. (11. ČLEN) Ali je družba razkrila znesek in sestavo temeljnega kapitala ter odbitne postavke pri izračunu temeljnega kapitala?

×

14. (11. ČLEN) Ali je družba razkrila skupni znesek dodatnega kapitala I in skupni znesek dodatnega kapitala II (če obstaja) in odbitne postavke od dodatnega kapitala?

×

15. (12. ČLEN) Ali je družba v zvezi z minimalnimi kapitalskimi zahtevami in procesom ocenjevanja potrebnega notranjega kapitala BPD razkrila naslednje informacije:

(a) povzetek pristopa k ocenjevanju ustreznosti notranjega kapitala BPD, potrebnega z vidika njenih tekočih in načrtovanih dejavnosti;

✓

(b) znesek kapitalske zahteve za kreditno tveganje;

✓

(c) kapitalsko zahtevo za tržna tveganja;

✓

(e) kapitalsko zahtevo za operativno tveganje.

✓

16. (13. ČLEN) Ali je BPD v zvezi z izpostavljenostjo kreditnemu tveganju nasprotne stranke iz sklepa o tržnih tveganjih razkrila naslednje informacije:

(a) opis politik zavarovanja s premoženjem;

✓

(b) opis politik obvladovanja izpostavljenosti zaradi neugodnih gibanj;

✓

(c) obravnavo vpliva zneska zavarovanja s premoženjem, ki bi ga morala BPD zagotoviti v primeru znižanja kreditne bonitete;

✓

(d) o bruto pozitivno poštenu vrednosti pogodb, prihodkov iz pobota, pobotanih tekočih kreditnih izpostavljenostih, zavarovanjih s premoženjem, s katerimi razpolaga BPD, in neto kreditni izpostavljenosti izvedenih finančnih instrumentov;

✓

(e) opis metode, ki jo BPD uporablja za izračun vrednosti izpostavljenosti za izvedene finančne instrumente, posle začasne prodaje oziroma odkupa, posoje oziroma izposoje vrednostnih papirjev ali blaga, posle kreditiranja za povečanje trgovalnega portfelja in posle z dolgim rokom poravnave, določene v sklepu o tržnih tveganjih;

✓

(f) nominalno vrednost kreditnih izvedenih finančnih instrumentov, ki se uporabljajo za varovanje in porazdelitev tekoče kreditne izpostavljenosti po vrstah kreditne izpostavljenosti;

✓

(g) nominalno vrednost poslov s kreditnimi izvedenimi finančnimi instrumenti, pri čemer mora biti ločeno prikazana vrednost teh instrumentov za lastni portfelj in ločeno prikazane vrednosti teh instrumentov za stranke; navedba vrst kreditnih izvedenih finančnih instrumentov, ki je nadalje razčlenjena na kupljene in prodane.

✓

17. (14. ČLEN) Ali BPD pri svojem poslovanju uporablja odkup terjatev, kar lahko zaradi tveganja zmanjšanja vrednosti odkupljenih terjatev povzroči kreditno tveganje?

✓

18. (14. ČLEN) Če je 17. točka vprašalnika razkritij pritrdilna, mora družba razkriti informacije iz 18. točke, in sicer mora BPD razkriti naslednje informacije v zvezi z izpostavljenostjo kreditnemu tveganju in tveganju zmanjšanja vrednosti odkupljenih terjatev:

(a) opredelitev zapadlih in oslabljenih postavk za računovodske namene;

✓

(b) opis sprejete metodologije za določanje oslabitev in rezervacij;

✓

(c) skupni znesek izpostavljenosti, zmanjšan za oslabitve oziroma rezervacije, brez upoštevanja učinkov kreditnih zavarovanj ter povprečni znesek izpostavljenosti v poročevalskem obdobju, razčlenjen po vseh kategorijah izpostavljenosti;

✓

(d) porazdelitev izpostavljenosti po pomembnih geografskih področjih, razčlenjenih na pomembne kategorije izpostavljenosti;

✓

(e) porazdelitev izpostavljenosti glede na gospodarsko panogo ali vrsto komitentov, razčlenjenih na kategorije izpostavljenosti;

✓

(f) razčlenitev vseh kategorij izpostavljenosti po preostali zapadlosti (od dneva poročanja do zapadlosti, ki je opredeljena v pogodbi) do enega leta in nad enim letom;

✓

(g) za pomembne gospodarske panoge ali vrste komitentov po stanju konec leta znesek zapadlih izpostavljenosti in znesek oslabljenih izpostavljenosti, znesek oslabitev in rezervacij, znesek ukinjenih oslabitev in rezervacij;

✓

(h) znesek oslabljenih izpostavljenosti in znesek zapadlih izpostavljenosti, razčlenjen glede na pomembna geografska območja, vključno z zneski oslabitev in rezervacij v zvezi z vsakim geografskim območjem, če je mogoče;

✓

(i) prikaz sprememb oslabitev in rezervacij, pri čemer morata oba prikaza obsegati:

- opis oslabitev in rezervacij po vrstah sredstev iz bilance stanja in zunajbilančne evidence,
- stanje oslabitev in rezervacij na začetku poročevalskega obdobja,
- znesek povečanja v poročevalskem obdobju,
- znesek zmanjšanja v poročevalskem obdobju,
- stanje oslabitev in rezervacij na koncu poročevalskega obdobja.

✓

19. (15. ČLEN) Ali BPD izračunava kapitalsko zahtevo za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu za izračun kapitalske zahteve?

✓

20. (15. ČLEN) Če je odgovor na 19. vprašanje pritrdilen, ali je potem BPD za vsako kategorijo izpostavljenosti iz sklepa o standardiziranem pristopu razkrila naslednje informacije:

✓

(a) firme imenovanih zunanjih bonitetnih institucij (v nadaljevanju ECAI) ali izvoznih agencij (v nadaljevanju ECA) in razloge za njihovo morebitno zamenjavo;

✓

(b) navedbo ECAI ali ECA, katerih bonitetne ocene so uporabljene pri posamezni kategoriji izpostavljenosti;

✓

(c) splošen opis procesa določanja uteži tveganja posameznim izpostavljenostim na podlagi razpoložljivih bonitetnih ocen dolžnika in njegovih finančnih instrumentov;

✓

(d) navedba vzporeditve bonitetnih ocen posamezne imenovane ECAI ali ECA s stopnjo kreditne kvalitete iz sklepa o standardiziranem pristopu, če gre za vzporeditev, ki je Banka Slovenije javno ne objavlja;

✓

(e) vrednosti izpostavljenosti brez upoštevanja učinkov kreditnih zavarovanj in vrednosti izpostavljenosti z upoštevanjem učinkov kreditnih zavarovanj, razčlenjenih po stopnjah kreditne kvalitete v skladu s sklepom o standardiziranem pristopu in Sklepom o kreditnih zavarovanjih, in vrednosti odbitnih postavk od kapitala.

✓

21. (16. ČLEN) Ali BPD izračunava kapitalsko zahtevo za kreditno tveganje po pristopu IRB za izračun kapitalske zahteve?

✓

22. (16. ČLEN) Če je odgovor na 21. vprašanje pritrdilen, ali je potem BPD razkrila izpostavljenosti, razvrščene v posamezne bonitetne razrede, kot so opredeljeni v sklepu o pristopu IRB?

✓

23. (17. ČLEN) Ali je BPD, ki izračunava kapitalsko zahtevo za tržna tveganja, razkrila, kolikšen del kapitalske zahteve zneskovno odpade na posamezno vrsto tveganja?

✓

24. (18. ČLEN) Ali družba uporablja notranje modele za izračun kapitalske zahteve za tržna tveganja?

✓

25. (18. ČLEN) Če je odgovor na vprašanje številka 24. pritrdilen, ali je potem BPD, ki izračunava svoje kapitalske zahteve za pozicijsko tveganje, valutno tveganje in/ali tveganje spremembe cen blaga z uporabo notranjih modelov, za vsak zajeti portfelj razkrila naslednje informacije:

(a) značilnosti uporabljenih notranjih modelov,

✓

(b) opis testiranja izjemnih situacij,

✓

(c) opis uporabljenih metod za testiranje za nazaj in za potrditev točnosti in doslednosti notranjih modelov ter opis postopkov modeliranja.

✓

26. (19. ČLEN) Ali je BPD v zvezi z operativnim tveganjem razkrila naslednje informacije:

(a) pristop, ki ga uporablja za izračun kapitalske zahteve za operativno tveganje;

✓

(b) opis metodologije naprednega pristopa, če ga BPD uporablja, vključno z opisom notranjih in zunanjih elementov, upoštevanih pri merjenju operativnega tveganja. V primeru kombinirane uporabe mora razkriti, kateri pristop uporablja za posamezno poslovno področje in/ali podružnico.

✓

27. (20. ČLEN) Ali je družba v zvezi z naložbami v lastniške vrednostne papirje, ki niso vključeni v trgovalno knjigo BPD, razkrila naslednje informacije:

(a) glede namena naložb, vključno z odnosom do kapitalskih dobičkov in strateških razlogov, uporabljene računovodske tehnike in metode vrednotenja ter morebitne spremembe računovodskih usmeritev;

✓

(b) knjigovodsko vrednost naložb, pošteno vrednost naložb in za vrednostne papirje, s katerimi se trguje na borzi, primerjavo s tržno ceno, če se slednja bistveno razlikuje od poštene vrednosti;

✓

(c) vrste, naravo in zneske izpostavljenosti iz naslova vrednostnih papirjev, s katerimi se trguje na borzi, izpostavljenosti iz naslova naložb v kapital nejavnih družb, če so dovolj razpršene, in drugih izpostavljenosti;

✓

(d) kumulativno realizirane dobičke in izgube iz prodaj naložb v lastniške vrednostne papirje v poročevalskem obdobju;

✓

(e) skupni znesek nerealiziranih dobičkov ali izgub in kateri koli od teh zneskov, ki ga BPD vključuje v temeljni ali dodatni kapital I.

✓

28. (21. ČLEN) Ali je družba v zvezi z obrestnim tveganjem iz postavk, ki niso vključene v trgovalno knjigo, razkrila naslednje informacije:

(a) naravo obrestnega tveganja in ključne predpostavke (vključno s predpostavkami o predčasnih odplačilih kreditov in gibanju vpoglednih vlog) in merjenje pogostosti tveganja spremembe obrestne mere;

✓

(b) vpliv na prihodke oziroma drugo mero vrednosti, uporabljeno pri upravljanju obrestnega tveganja v primeru naglega zvišanja ali znižanja obrestne mere po pomembnejših valutah.

✓

29. (22. ČLEN) Ali se družba poslužuje listinjenja kot instituta zmanjševanja kreditnega tveganja?

✓

30. (22. ČLEN) Ali BPD v zvezi z listinjenjem razkriva naslednje informacije:

(a) cilje, ki jih želi BPD doseči z dejavnostjo listinjenja;

✓

(b) vloge, ki jih BPD prevzema v procesu listinjenja;

✓

(c) obseg aktivnosti BPD v posamezni vlogi iz točke (b) te točke;

✓

(d) pristope, ki jih uporablja za izračun tveganjem prilagojenih zneskov izpostavljenosti;

✓

(e) povzetek računovodskih politik za listinjenje, ki vključuje informacije o:

– tem, ali se posli obravnavajo kot prodaje ali financiranja,

✓

– prepoznavanju dobičkov pri prodaji,

✓

(f) povzetek dejavnosti listinjenja v poročevalskem obdobju, vključno z zneskom listinjenih izpostavljenosti, razčlenjenih glede na vrsto izpostavljenosti, in prepoznanimi dobički ali izgubami iz prodaje, razčlenjenimi po vrstah izpostavljenosti.

✓

30. (23. ČLEN) Ali BPD za izračun kapitalske zahteve za kreditno tveganje uporablja pristop IRB?

✓

31. (24. ČLEN) Če je odgovor na 30. vprašanje pritrdilno, ali je potem BPD, ki za izračun kapitalske zahteve za kreditno tveganje uporablja pristop IRB, razkrila naslednje informacije:

(a) o datumu izdaje dovoljenja za uporabo pristopa IRB in morebitnem postopnem uvajanju pristopa IRB;

✓

(b) obrazložilo strukture notranjih bonitetnih sistemov in primerjava notranjih bonitetnih ocen z zunanjimi, notranje ocene parametrov tveganja, ki se ne uporabljajo samo za namen izračuna kapitalske zahteve za kreditno tveganje po pristopu IRB, temveč tudi za druge namene, procesa za priznavanje kreditnih zavarovanj in upravljanja z njimi, mehanizmov upravljanja in nadzora notranjih bonitetnih sistemov, vključno z opisom njihove neodvisnosti, zanesljivosti in preverjanja njihove ustreznosti;

✓

(c) opis notranjega bonitetnega procesa, ločeno po kategorijah izpostavljenosti;

✓

(d) vrednosti izpostavljenosti za vsako od kategorij izpostavljenosti;

✓

(e) za kategorije izpostavljenosti do enot centralne ravni držav in centralnih bank, do institucij, do družb in iz naslova lastniških instrumentov, razčlenjene na zadostno število bonitetnih razredov dolžnikov (vključno z bonitetnimi razredi neplačnikov), ki omogočajo razumno razlikovanje kreditnega tveganja;

✓

(f) oslabitve oziroma rezervacije, oblikovane v poročevalskem obdobju, za vsako kategorijo izpostavljenosti in primerjavo s predhodnim poročevalskim obdobjem;

✓

(g) opis dejavnikov, ki so vplivali na stopnjo izgube v poročevalskem obdobju;

✓

(h) ocene BPD v primerjavi z dejanskimi rezultati skozi daljše obdobje. To mora vključevati najmanj informacijo o ocenah izgub glede na dejanske izgube v vsaki kategoriji izpostavljenosti skozi obdobje, ki je dovolj dolgo, da omogoča razumno oceno učinkovitosti notranjih bonitetnih procesov za vsako kategorijo izpostavljenosti.

✓

32. (24. ČLEN) Ali je BPD, v primeru da uporablja kreditna zavarovanja, razkrila naslednje informacije:

(a) politike in procese za uporabo bilančnega pobota ter obseg uporabe te vrste zavarovanja;

✓

(b) politike in procese za vrednotenje zavarovanja s premoženjem in upravljanje z njim;

✓

(c) opis glavnih vrst zavarovanja s premoženjem, ki jih BPD sprejema;

✓

(d) pomembnejše vrste dajalcev osebnih jamstev in nasprotnih strank v poslih s kreditnimi izvedenimi finančnimi instrumenti ter njihovo boniteto;

✓

(e) informacije o koncentraciji tržnega ali kreditnega tveganja po tipih zavarovanj;

✓

(f) BPD, ki za izračun kapitalske zahteve za kreditno tveganje uporablja standardizirani pristop ali pristop IRB, za vsako kategorijo izpostavljenosti skupno vrednost izpostavljenosti (po bilančnem pobotu, če se slednji uporablja), ki je zavarovana s premoženjem in to po uporabi prilagoditev za nestanovitnost;

✓

(g) za vsako kategorijo izpostavljenosti skupno vrednost izpostavljenosti (po bilančnem pobotu, če se slednji uporablja), ki je zavarovana z osebnimi jamstvi ali kreditnimi izvedenimi finančnimi instrumenti.

✓

33. (25. ČLEN) Ali BPD izračunava kapitalsko zahtevo za operativno tveganje po naprednem pristopu?

✓

34. (25. ČLEN) Če je odgovor na 33. vprašanje pritrdilno, ali je potem BPD, ki izračunava kapitalsko zahtevo za operativno tveganje po naprednem pristopu, opisala uporabo zavarovanj za namen zmanjševanja operativnega tveganja?

✓

UGOTOVITEV: *pri pregledu posebnih razkritij po Sklepu o razkritjih sem ugotovil, da (ustrezno obkroži):*

(a) so v BPD razkrili vse s sklepom določene informacije.

(b) v BPD niso razkrili vseh s sklepom določenih informacij.

KOMENTAR: